

Pred ovogodišnje "Veliko prelo" -

Natječaji za "Preljsku pismu" i "Najlipču prelju"

Sada već davne 1879. godine, kada je u subotičkoj "Pučkoj kasini" organizirano prvo "Veliko prelo", napisana je prva "Preljska pisma", i danas poznata, "Kolo igra tamburica svira" iz pera čuvenog bunjevčakog preporoditelja Nikole Kujundžića. Taj se je lijep običaj održao do danas: svako je "Veliko prelo" imalo i svoju "Preljsku pismu".

Organizacijski odbor "Velikog prela '97", koje će se inače održati u subotu 1. veljače u "Népkör" dvorani, u duhu te tradicije raspisalo je natječaj za "Preljsku pismu" ovogodišnjeg "Velikog prela". Ona treba biti napisana ikavicom s uobičajenim motivskim i tematskim okvirom. Svoje priloge možete poslati na adresu: HKC "Bunjevačko kolo" Preradovićeve 4, Subotica, s naznakom za "Preljsku pismu" do 25. siječnja. Stručni žiri će odabrati najbolju.

Ujedno, Organizacijski odbor "Velikog prela '97" ovim putem poziva sve zainteresirane "divojke" da se prijave na natječaj za "Najlipču prelju". Prijave se primaju u prostorijama HKC "Bunjevačko kolo" do 27. siječnja od 9 do 12 sati, gdje će natjecateljke biti upoznate s propozicijama.

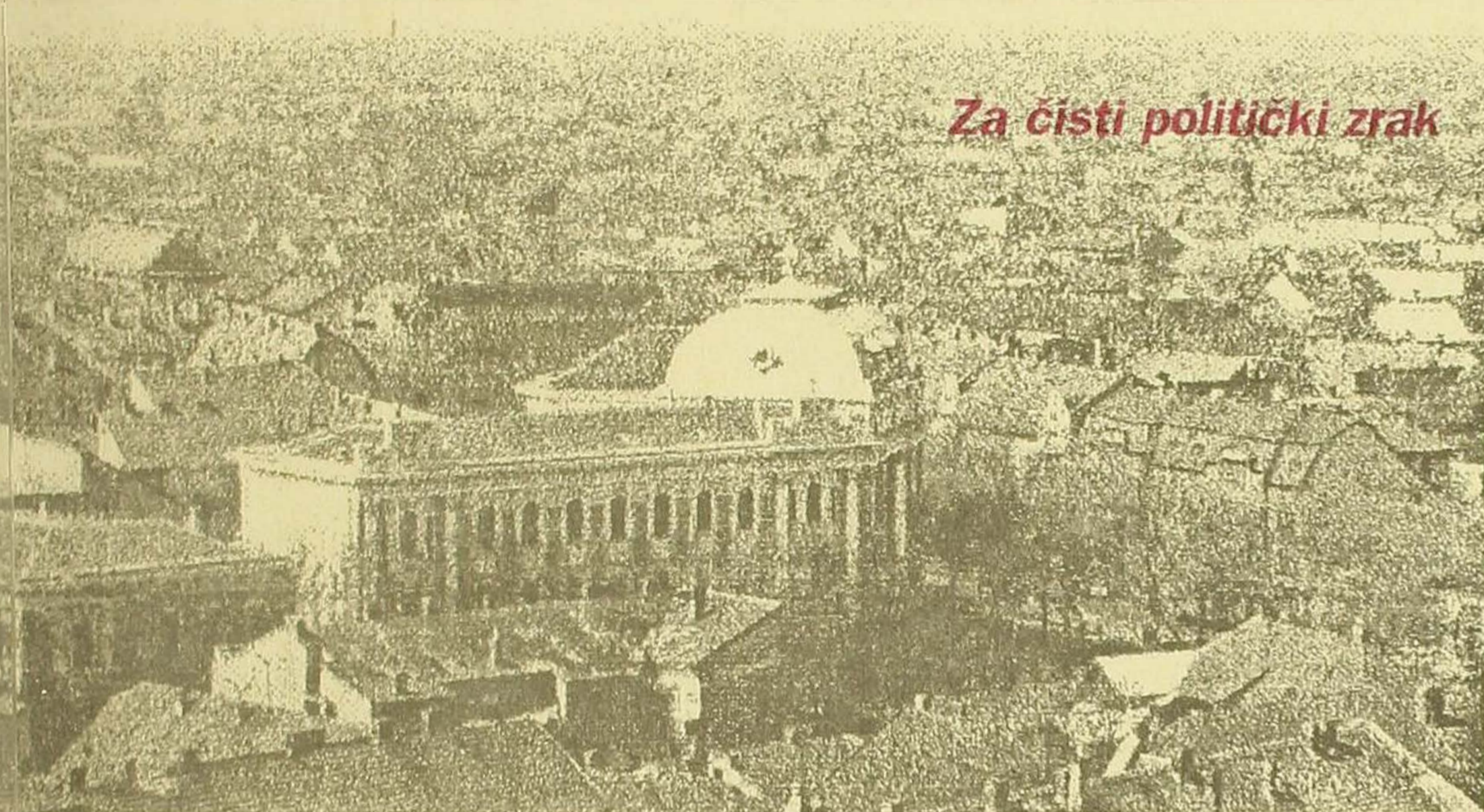
(lj. k.)

subotički dvojtjednik

Godina IV. ❖ Broj 62 ❖ 18. siječnja 1997. ❖ Cijena 2 dinara

Za čisti politički zrak

Održana konstituirajuća sjednica SO

JÓZSEF KASZA PONOVRNO GRADONAČELNIK

U petak je 3. siječnja, točno dva mjeseca od prvog kruga izbora za odbornike općinske Skupštine i nakon mnogih sramotnih peripetija, neizvjesnosti, bruka sudbene vlasti, održana konstituirajuća sjednica Skupštine općine Subotica. Premda je tijekom Skupštine obavještavao da se ona neće ni završiti (mahom zbog prigovora SPS-a glede neverificiranja 4 kandidata na odbornika i prijedloga za izbor Izvršnog odbora), nakon je četrdesetominutne pauze nastupio predsjednik i dva dopredsjednika SO, dok će se o članovima Izvršnog odbora govoriti na narednoj sjednici 21. siječnja. Za predsjednika Skupštine općine Subotice ponovno je izabran, velikom većinom glasova, József Kasza, Savez vojvodanskih Mađara, a dvojica dopredsjednika su Mirko Bajić, ispred Saveza građana Subotice, i Veselin Avđalović, član Socijalističke partije Srbije.

(t. ž.)

ŠESTI RAZGOVORI INSTITUTA IVAN ANTUNOVIĆ

U ponedjeljak, 13. siječnja u Gradskoj su biblioteci održani Šesti razgovori Instituta "Ivan Antunović". Prvi takav razgovor održan je 1934. godine a drugi 1992. a kasnije su razgovori slijedili nastavljajući svake godine.

Nakon recitacije Matije Brevetića "Molitva Bunjevaca" i pjesme "Domovino moja" (M. Asić) u izvedbi katedralnog zbora "Albe Vidaković", pozdravnu riječ uputio je direktor Instituta, vlč. Andrija Kopilović. Prvo predavanje na temu: "Preporoditeljski rad - obnova duha i svijesti" održao je vlč. Stjepan Beretić, katedralni župnik. Slijedio je kateferat mr. Josipa Buljovića na temu: "Doprinos Ivana Antunovića kulturi jezika i književnosti Hrvata", te drugi kateferat vlč. Franje Ivankovića "Preporoditelj: Prosvjetitelj naroda i književnik". Svaki na svoj način, predavači su osvjetlili život i djelo biskupa Antunovića te pokušali posvijestiti značenje njegovog rada danas. Iz predavanja je očito da su neki problemi jezika ostali aktualni do danas ali su pojašnjene i polazne osnove za njihovo praktično rješavanje.

Sadržajna diskusija koja je pripomogla razumijevanju stavova predavača prema pogledima Antunovića, jasno pokazuje u kojoj mjeri postoji želja za razjašnjenjem svih pitanja koja se tiču opstanka Hrvata na ovom prostoru. Stiče se dojam da je o bitnim pitanjima potrebno razgovarati u većem obimu da bi zaključci i smjernice prvih koraka bili jasniji i razgovori konstruktivniji.

Nakon završne riječi dvoipolskih razgovora, Katedralni zbor je završio večer glazbenom izvedbom.

Nela Skenderović

kut

STUDENTI

Mnoge brige, nevolje, nepravde te duhovne i moralne izopačine ovoga društva mnogi još svojim životnim iskustvom nisu osjetili. Ali, tim prije lakše i brže su razumjeli i shvatili kuda nas lako obećane ubrzano-uspotene pruge voze.

Nitkome nisu rekli povijesno Ne. Bez opterećenja otvaraju novu stranicu. Nisu zabrinuti za izgubljene sate, kao što su njihovi profesori poslušno uplašeni za svoje fotelje.

Protesti studenata nadi su vratili nadu, duši dušu. Strpljenje, dostojanstvo, upornost, duhovnost su njihovo najjače oružje. S njome su i vojsku "razoružali", vratili joj poljuljanu čast.

Propušteni sati studenata na fakultetima za ovo društvo nisu izgubljeni. Lako će ih nadoknaditi. Ali, kako nadoknaditi ono što smo nepovratno izgubili s onima koji i dalje hoće još dalje?

Studenti su rješenje.

Vojislav Selak

KONSTITUIRAJUĆA SJEDNICA OPĆINSKOG PARLAMENTA

Kako su izvjestili lokalni mediji, konačno je konstituirana Skupština subotičke općine. Manje-više je poznat tijek i ishod konstituirajuće sjednice (pri čemu je svakako jedna od najzakovitijih stvari da će jedan dopredsjednik grada biti osoba koja je, skupa s policijom i predsjednikom općinske izborne komisije, išla u noćno razgledanje glasačkih listića i kutija), ali ostaje otvoreno nekoliko pitanja i dojmova.

Najprije je nejasno kako je moglo doći do konstituiranja parlamenta ako se ne zna točno tko će sve biti njegovim članovima, budući je sporno četiri mandata o kojima pravosudni organi još nisu rekli zadnju riječ? No kakvi izbori, takav i parlament. Zbog brojnih "nepravilnosti" tijekom izbora, teško je smatrati novu općinsku skupštinu i legitimnom. Tek će novi pravi demokratski izbori omogućiti formiranje takvog parlamenta koji će odraziti stvarnu volju Subotičana, a da li će to biti slijedeći izbori ili neki od narednih - vidjet će se.

Glede SGS-a, on se doista pretvorio u zmijski jezičak na vagi legalizirajući izborne krađe SPS-a i njihovih trabanata. Kako drugačije protumačiti glasanje članova SGS-a (inače dijela koalicije Vojvodina, u kojoj je jedno od temeljnih načela - sa svima osim sa socijalistima i radikalima!) za SPS koji je na krajnje sumnjiv način eliminirao izbore članova samog SGS-a?

Posebno su tragične figure ostaci Agostonovog VMDK sa svojom nepomirljivošću prema svojim bivšim partijskim kolegama iz SVM-a, koji odbijanjem bilo kakve suradnje sa SVM praktički također odraduju svoj dio posla za SPS.

Međutim, najzagonetnija stvar konstituirajuće općinske skupštine jeste obrt nakon pauze. Što je natjeralo Kaszu i njegov SVM da vrlo skladno odglasaju skupa sa SPS-om i njegovim trabantima?

Jedna od mogućnosti je da je prvi dio sjednice bio farsa za birače SVM-a a da je na drugom dijelu samo došlo do realizacije ranije ili tada dogovorenog sa socijalistima, budući da ove dvije stranke ionako već dulje skupa vladaju u Bačkoj Topoli, Bečeju itd. Međutim, čini se vjerojatnijim da je u svemu bila odsudna nešto drugačija kombinatorika SVM-a.

Naime, čini se da se vrhovništvo SVM, silom prilika i očekujući rezultat demonstracija u Beogradu, odlučilo za manje zlo. Damaklov mač prinudne uprave visio je nad prijestonicom vojvodanskih Mađara. I bez potrebne većine u skupštini, isključivu vlast u gradu bi vršili SPS namjesnici. Ovakvim potezom SVM je zadržao makar djelomičnu vlast i na neki način je dijeli sa SPS-om, kao u već navedenim vojvodanskim gradovima.

Također nije isključen rezon da je ova skupština samo privremena i da je vodstvo SVM-a računalo da će s padom vladajuće prijestoničke koalicije po sistemu domina pasti i provincijske filijale. Ovo stoga jer se vođe beogradske oporbe i studenti više ne zadovoljavaju punim priznavanjem rezultata drugog kruga izbora, već traže oslobađanje elektronskih medija i temeljnu reformu političkog i gospodarskog sustava, što bi neminovno značilo odlazak aktualne vladajuće garniture.

Ipak i ograničeni uspjeh oporbe kroz priznavanje izborne volje građana izražene u drugom krugu izbora, omogućio bi SVM-u vraćanje mandata koje su mu "po slobodnom sudačkom uvjerenju" oduzeli subotički suci, te dobijanje tanke parlamentarne većine u subotičkoj komuni, što je također mogao biti rezon vrhovništva SVM-a.

Bilo kako bilo, dalji slijed događaja, najprije već kod izbora općinske izvršne vlasti a onda i dalje, svakako će dati odgovor na pitanje koje su "kombinacije" bile u pitanju.

Svakako je jadno što je DSHV ispao iz praktički gotovo svih kombinacija u svezi formiranja općinske vlasti i ostao samo rezervni prirepak, čak i bez mogućnosti formiranja vlastitog odborničkog kluba. Je li za to kriv samo SPS, koji je svakako posebnu rijevnost ispoljio u eliminiranju kandidata DSHV-a (i onog člana SGS-a koji je surađivao u prethodnoj općinskoj vlasti), ili svoj dio krivice snosi i vrhovništvo DSHV-a, svakako bi trebao biti predmetom ozbiljne političke analize vrhovništva DSHV-a. Je li sadanje vrhovništvo sposobno to učiniti, vrlo je upitno, jer njihova površna analiza objavljenja u prosinačkom broju partijskog glasila više govori o krivici drugih a manje o vlastitim propustima.

Beno Horvacki

Uvodnik

LUDILO LONČIĆA

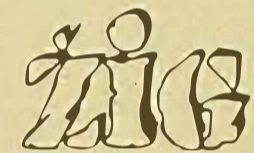
- Tko je ovdje lud? - pitam u Redakciji "Žiga". Jedino gospodin L.J. N.J. reagira zbuljeno ali iskreno kaže - ja. U izričaj odnosilo se to na njega, ali kako izgleda pisanoj formi na mene. Dilema ostaje. Najprije jasno mi je što je gospodin Nebojša Čović isključen iz SPS-a, ipak je on čovjek moralne integriteta, i što će kao takav u njihovim redovima. Ali pitam se zašto je isključen iz SPS-a Mile Ilić. Pa on je bar ipak njihov član. Njegov ahilovski moral trebalo je čuvati, a ne tako javno razotkriti.

Također mi je jasno što gospodin Gonsales traži u svjetskoj politici. Ali kako pojmiti što ministar inozemnih poslova Milutinović traži među lončićima.

Osupnut odlazim u ostavu. Na policar miješam lončiće, zdjele, šerpe, pa i staklene kišobrane. Ipak, odlučujem se za poklopce počinje drugi TV Dnevnik PTC.

Lupam.

Vojislav Sekelj

18. siječnja 1997.

Izdavač: HKC "Bunjevačko Kolo"

Adresa: Preradovićeva 4

☎ 22-927

Žiro račun: 46600-678-7-3551

Osnivač i glavni urednik:

Vojislav Sekelj

Zamjenik glavnog i odgovornog urednika:

Tomislav Žigmanov

Uredništvo:

Nela Skenderović

Lazar Merковиć

Dragan Vidaković

Ivan Rudinski,

Korektor:

Mirko Kopunović

Tehnički urednik:

Ivan Hegediš

Priprema i prelom:

Jasmina Bačić

Tisak: "Globus", Subotica

List je registriran kod Ministarstva za informiranje Republike Srbije pod brojem 1620 od 25. travnja 1994. godine.

izlazi svake druge subote

PRETPLATITE SE NA "ŽIG"

Cijenjeni čitatelji, ukoliko želite list redovito dobijati na Vašu kućnu adresu molimo Vas pretplatite se na "Žig". Tako ćete ujedno pripomoći njegovom daljnjem izlaženju.

Cijena godišnje pretplate je 50, a polugodišnje 25 dinara za Jugoslaviju, a za inozemstvo protuvrijednost godišnje iznosi 50 DEM.

Pretplatiti se možete na žiro račun HKC "Bunjevačko kolo" broj 46600-678-7-3551 s naznakom "za Žig", ili u prostorijama Uredništva, Preradovićeva 4. Molimo Vas, uz pretplatu naznačite i Vašu adresu.

ŠTAMPARIJA
Preradovićeva 6

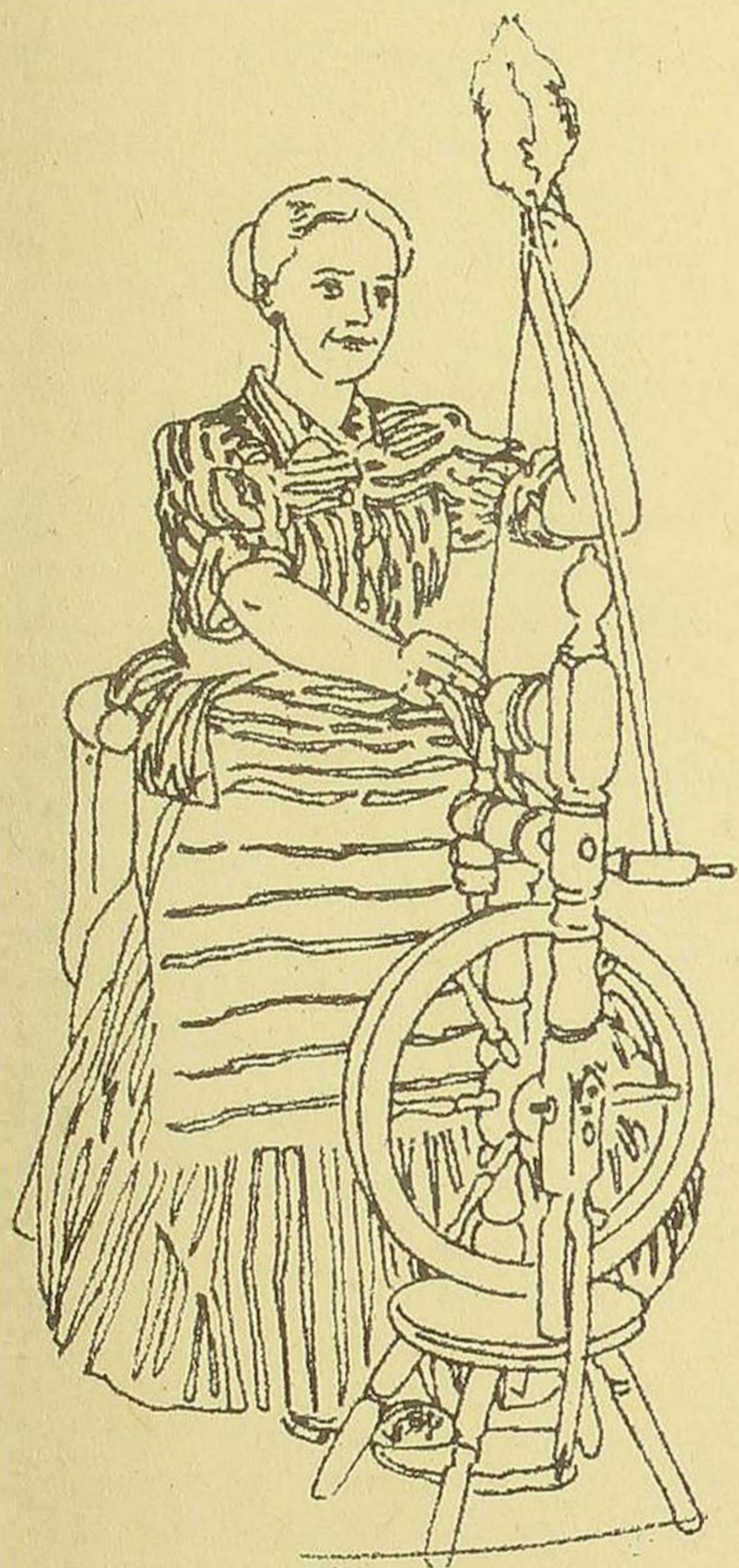
VELIKO PRELO

"Prelo" kupi, nek se svaki divi,
Nek se znade da Bunjevac živi.

Nikola Kujundžić 1879.g.

Ko kadgod i danas se med našim svitom uveliko divani o Velikom prelu: kad će se žat, di će bit, ko će s kim ić, ko će bit svirci... i još o koječem šta je u vezi s ovom veliko zabavom.

Kad spomenemo Veliko prelo – prvo je bilo na Marin, 2. veljače 1879. godine, a predila ga je godinu dana ranije osnovana Pučka kasina – tribamo se sitit naši predaka i bit njim zafalni jel njim je palo na pamet da održe prvu zajedničku veliku zabavu Bunjevaca. Ova zabava se toliko dopala ljudima da je sačuvana do danas, a mi je ovaku tojanstvenu očemo pridat u nasliđe našim mladima, da bi je oni taku pridali njevim pomcima. To je tradicija.

Ovu zabavu već nekoliko godina priređuje HKC "Bunjevačko kolo" pod motom gornji stihova Nikole Kujundžića, koje je on napiso za prvo Veliko prelo. Tu je pismu uglazbio Stipan Mukić i nju i danas rado pivamo. Pošto se uređuje i ulipčava Velika dvorana HKC "Bunjevačko kolo", ovogodišnje Veliko prelo će bit u vrlo lipim prostorijama KUD "Népkör", u subatu 1. veljače, s početkom u 20 sati.

Veliko prelo će, ko i raniji godina, otvorit domaćin grada gradonačelnik József Kasza, kojem ćemo moć zajednički čestitat na ponovnom izboru za gradonačelnika.

Zabava će bit otvorena kratkim prigodnim programom, sa željom da se gosti što bolje zabave. Biće ponuđena bogata večera, kaka samo priliči prelu, da stvori dobru podlogu raspoloženju u ugodnom društvu. Ko oće moće se naigrat do mile volje, jel će se za to starat svirci poznatog tamburaškog orkestra "Neven".

Posli večere gostima će bit predstavljene divojke za izbor najlipče prelje, koje će oni izabrat s pratiljama, a za to će bit proglašene oko ponoći. Najlipča prelja će bit nagrađena prigodnim darom i tortom. Priređivač poziva sve divojke, koje oće da se nadmeću za najlipču prelju, da se prijave u kancelariju

HKC "Bunjevačko kolo". Koja divojka nema, za ovu priliku će od priređivača moć dobit narodnu nošnju.

Kako i priliči prelu u ponoć će gostima bit ponuđeni fanki: sa sirom, pekmezom i šećerom, ako oće moće poist fanak sam sa sobom (1). Za razliku od raniji godina ove će naomboli bit malo dobitaka, al zato vrlo vridni.

Karte za ovu zabavu se mogu kupit u kancelariji HKC "Bunjevačko kolo", Pradovićeve 4, a obavisti se mogu dobit na telefon: 26- 621. Cina jedne ulaznice je privridnost 35 DEM, u koju je sve uračunato (ulaznica, rana, piće po volji i ko koliko oće – ništa se neće obaško plaćat.

Ova zabava će gostima pružit ugodan provod, o njem će imat šta pripovidat i zato će jim ostat u trajnom sićanju.

Manje poznata rič:

(1) – fanak sam sa sobom – prazan fanak

Alojzije Stantić

IN MEMORIAM

ANA KOPUNOVIĆ

Nakon teške i duge bolesti, u 40. godini života, 22. prosinca 1996. godine preminula je predsjednica Dobrotvorne zajednice "Amor vincit", Ana Kopunović rođena Skala. Ukop njenih zemnih ostataka obavljen je 24. prosinca na senčanskom groblju.

Ana Kopunović rođena je 18. kolovoza 1957. godine od oca Josipa i majke Lize, rođene Gabrić kao najstarija od troje djece. Završivši Višu školu za socijalni rad, od 1977. godine radi u Kemijskoj industriji "Zorka" kao socijalni radnik. Na početku demokratskih promjena, Ana se uključuje u društveno-politički i kulturni rad, napose za Hrvate u Vojvodini. Na osnivačkoj skupštini Dobrotvorne zajednice "Amor vincit", u proljeće 1993. godine, Ana je Kopunović izabrana za predsjednicu te humanitarne udruge, u kojoj je ostala do kraja života kao vrijedna radnica.

Takođe je bila dugogodišnji član upravnog odbora HKC "Bunjevačko kolo", gdje je do posljednjeg trenutka nesebično radila. Svojom vedrinom, ustrajnošću, neiscrpnim idejama bila je uzor samopožrtvovnosti čime je okupila veliki broj suradnika i prijatelja. Svoje osobne poteškoće zanemarivala je radom za dobrobit drugih.

Od nje su se dirljivim riječima na sprovodu oprostili vlč. Andrija Kopilović, Viktorija Grunčić u ime DZ "Amor vincit", Bela Ivković u ime HKC "Bunjevačko kolo", radnica "Zorke" i Bela Tonković u ime DSHV.

U Stuttgartu dočekali Novu godinu

OD SUMNJE DO PUNINE ZAJEDNIŠTVA

Novu 1997. godinu oko 70.000 mladih iz cijele Europe dočekalo je u njemačkom gradu Stuttgartu na Europskom susretu mladih. Ove susrete već 20 godina organiziraju Braća iz Taizéa, kojima je glavni cilj ujedinjene svih kršćana.

Svake godine uoči Europskog susreta mladih objavljuje se "Pismo iz Taizéa" koja nosi glavnu poruku za okupljenu mladež. Ovogodišnje pismo je napisao brat Roger iz ovog francuskog grada, ističući, među ostalim, važnost zajedništva: "Ne prividno zajedništvo, već jasno koje nas potiče djelovati u stvarnim životnim prilikama. Ono prije svega navodi na razumijevanje, na ljubav." Biti zajedno u Stuttgartu značilo je biti pozvan hodočastiti na žive izvore Evandjelja kroz molitvu, tišinu, meditaciju i traženje. Tako se prvi puta ili iznova otkriva kršćanski smisao života, pronalazi se nova životnost i prihvata se odgovornost.

Mladi su bili smješteni po obiteljima ili u crkvama, školama ili dvoranama, a svakodnevno je bio priređen program koji se sastojao od molitve, pjesme, meditacije i rada po grupama koje su predvodili animatori. Ispred ckrve Marije Majke Crkve u Aleksandrovu pošlo je i sretno se vratilo oko 120 mladih iz Subotice, Selenče, Đurđina, Vajske, Sombora, Sente, Tavankuta... Mladi su se uspješno sporazumijevali na raznim jezicima, a sama organizacija je bila pohvalna. Image jednog dijela mladih bile su zelene kape koje su bile vrlo uočljive i atraktivne na susretu a simbolizirale su jedinstvo.

(ž. a. k.)

MIKI

samostalna
vodoinstalaterska radnja

da sve
teče
kako treba

Šarčević Miroslav
vodoinstalatler

Praimo sve radove na
vodovodnim instalacijama
kaj održavanje istih...
zahtevu stranke
od 00-16,00 časova

kancelarija:
Tel: 024/ 31-598
Matka Vukovića 4
24000 Subotica

ELEKTRO-MIX

MIX

SUBOTICA

INSTALACIJE
EL. UREĐAJI
APARATI ZA
DOMAĆINSTVO

Tel: 024 / 35-174

Sonje Marinković 3f

Premda su srbijanske vlasti pozvale (svakako i pod pritiskom međunarodne javnosti) posebnu misiju OESS-a radi njihovog osobnog saznanja o drugom krugu komunalnih izbora u Srbiji, već tjednima te iste vlasti na sve moguće načine izbjegavaju pravično riješiti problem lažiranih mandata.

No, ovaj put ćemo ostaviti po strani problem ovdašnjih vlasti, a pozabavit ćemo se jednim pitanjem međunarodnog javnog prava - što je zapravo OESS?

Organizacija za europsku sigurnost i suradnju (OESS) je međunarodna organizacija utemeljena s ciljem promoviranja mira, sigurnosti, pravde i suradnje u Europi. Načelno je sačinjavaju sve europske države plus SAD, Kanada, Rusija i bivše sovjetske republike.

Pod nazivom Konferencija o europskoj sigurnosti i suradnji, formalno je, nakon petogodišnjih priprema, utemeljena 1973. godine u Helsinkiju. Pored svih tadanjih europskih zemalja (osim Albanije), njegovi prvi članovi su bili još i SAD, Kanada i SSSR. Tzv. Helsinškim sporazumom od 1975. godine, među ostalim, implicite je priznata bipolarna podjela Evrope i priznanje postojećih granica.

Međutim, nakon kolapsa većine europskih komunističkih režima, lideri su evropskih država studenog 1990. godine potpisali Parišku povelju za novu Evropu, kojom je priznat kraj hladnoratovske podjele Evrope i utemeljeni tri stalna organa KESS-a: Sekretarijat u Pragu, Centar za rješavanje sukoba u Beču i Ured za nadziranje izbora u Varšavi. Tom prilikom je, nakon ujedinjenja Njemačke, smanjen broj članica za jedno mjesto.

U jesen 1991. u KESS su primljene tri pribaltičke države, 1992. godine ostale bivše sovjetske republike, Hrvatska, Slovenija, Albanija, a Rusija je zauzela mjesto bivšeg SSSR-a. Nakon toga je primljena BiH, mjesto SFRJ je suspendirano, a poslije raspada Češkoslovačke primljene su još Češka i Slovačka, te naposljetku, Makedonija 1995. godine.

SRJ je danas jedina europska država koja nije član OESS-a, što je posljedica općepoznatog stava ovdašnjih vlasti da su one jedine sljednice SFRJ u pogledu prava (ali ne i glede obaveza koje se pak, prema njima, dijele među 5 država sljednica SFRJ-a), te da SRJ ne treba tražiti učlanjenje već samo automatski preuzeti ranije mjesto SFRJ.

Zbog promijenjenih odnosa u Europi, KESS je 1994. godine promijenio ime u OESS. Sukladno tome, ova organizacija nastoji imati aktivniju ulogu u Europi, ne samo kao mjesto za suhoparne diskusije, nego i organizirajući misije i pomažući u rješavanju problema širom Evrope, čemu je primjer bila i jednodnevna misija u Srbiji povodom višetjednih demonstracija oporbe protiv izbornih prijevara.

j.š.

Ovaj broj je izišao zahvaljujući
financijskoj potpori Fonda za
otvoreno društvo Jugoslavije.

RADIONICE, KORAK U BUDUĆNOST

Isti interes svih sudionika. Zajedničko muziciranje i druženje je nezaboravni doživljaj. Najvažniji je odnos profesor-učenik. Ima zaljubljenika u jazz. Jazz ima budućnost.

Pod pokroviteljstvom Zaklade za otvoreno društvo, na Paliću se od 5. do 19. siječnja održava program pod nazivom "Mladi i stvaralaštvo" u hotelima Park i Jezero. Program je "namenjen talentovanim mladim ljudima sa već jasnim profesionalnim opredeljenjima. Rad se odvija u likovnim, književnim, muzičkim, slikarskim, teatarskim i drugim radionicama. Programi i sadržaji radionica koncipiraju se po zključenju konkursa-poziva za uključanje u njihov rad, a na osnovu skladnosti osnovne ideje Programa i izraženih interesa i/ili projekata koje u radionicama žele realizirati učesnici. Rad radionica odvija se kontinuirano tokom godine, "seminarski" u vremenskim intervalima koji dozvoljavaju redovne obaveze učesnika i finansijske mogućnosti Fonda. Učešće u radionici traje jednu godinu, uz stalnu selekciju i otvorenu mogućnost ponovnog poziva. Radionice su, kao i program u celini svojom koncepcijom i realizacijom stalno otvorene za promene."

Ovogodišnji zimski raspust otvoren je za dvije glazbene (od 5. do 19. siječnja) i jednu literarnu radionicu (od 9. do 19. siječnja) koje se održavaju na Paliću, te filmsku koja će se održati od 17. do 31. siječnja u zamku Dunderski kod Bečeja.

NAJVAŽNIJA JE MEĐUSOBNA KOMUNIKACIJA

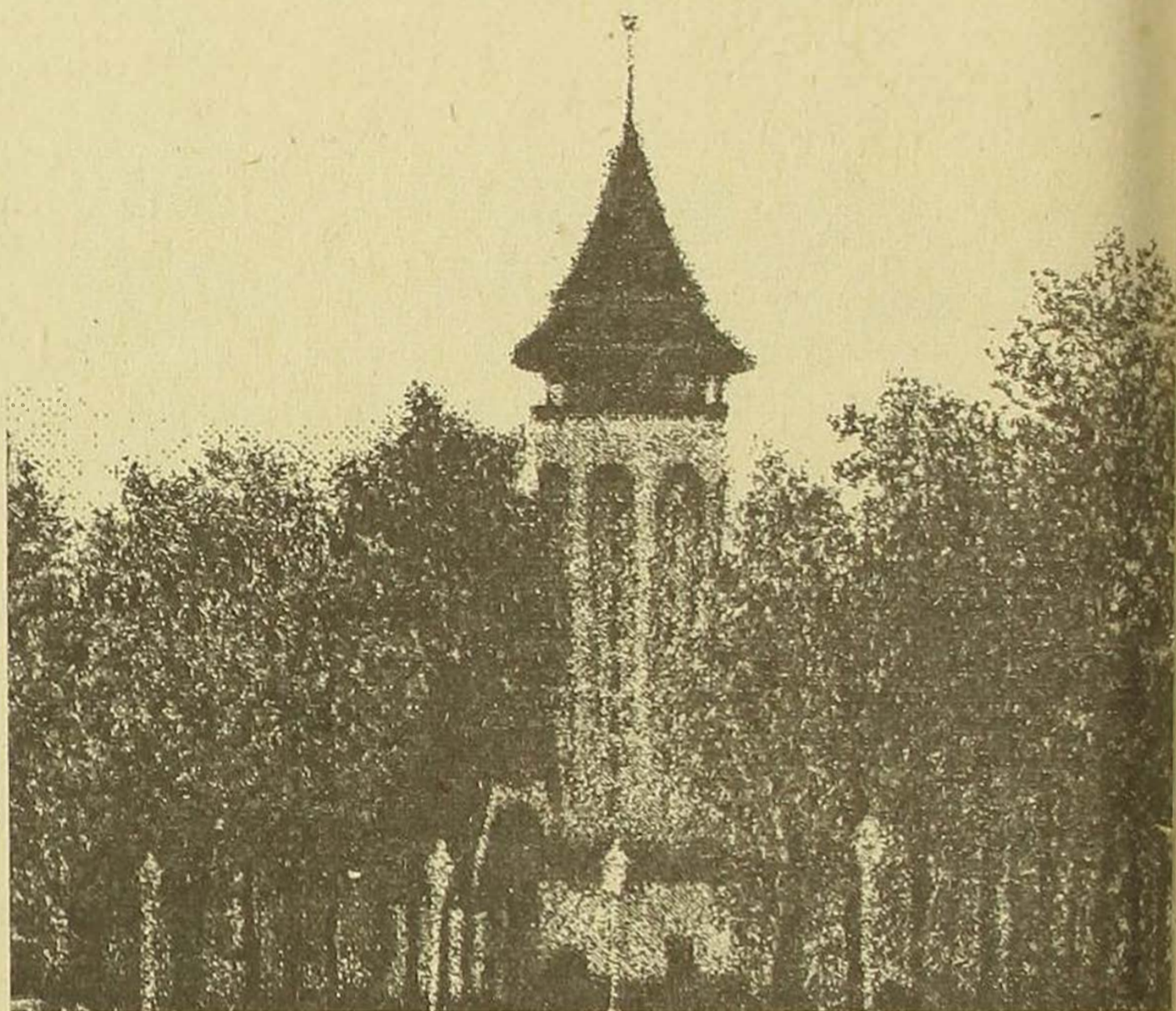
Program funkcionira zaslugom nekoliko organizacija i ustanova koje rade timski, i međusobno se prožimaju u radu. Projekt finansira Zaklada za otvoreno društvo a na istom poslu suraduje organizacija "Mladi istraživači", sve u okviru programa za djecu i omladinu. Ova fondacija započela je s radom 1992. godine kada je realizirala kampove za djecu, za izbjeglice itd. Kako saznajemo u razgovoru s organizatorima, Palić je odabran zbog dugogodišnje suradnje sa Muzičkom školom, ZOO vrtom, Otvorenim univerzitetom, s medijima. Mjesto je pogodno, publika sjajna, uvjeti maksimalni. Preko ljeta se radionice mogu održavati i vani na terasama. Sudionikom radionice se može postati prijavom na natječaj koji je poslat svim Muzičkim školama u zemlji i objavljen u tisku. Organizatorima i stručnim rukovodiocima treba poslati biografiju, preporuke profesora, snimljenu kasetu s dvije skladbe različitog stila i epohe, ili za druge radionice literarni ili drugi rad. Nakon toga slijedi poziv na audiciju i interwiev. Za sudionike koji prođu na natječaju je sve besplatno. Sugovornici ističu da je najvažnija stvar u organizaciji međusobna komunikacija jer sve suradnike veže isti interes. Programski ciklus traje godinu dana a po potrebi ili dogovoru i duže. Nakon kursa vrši se selek-

cija polaznika za slijedeći tečaj.

U radu književne radionice sudjeluju 10 mladih talentiranih polaznika različitih gradova Jugoslavije: Beograd, Kragujevac, Novog Sada, Kotor, Srijemski Mitrovica. Koordinator rada u književnoj radionici su kritičari Tatjana Rosić i V. Pavković. Rad radionice se ostvaruje kao kombinacija kursa kreativnog pisanja dijaloga o suvremenoj srpskoj i uopće svjetskoj književnosti, rasprava o određeni književno teorijskim i poetičkim pitanjima ali i putem susreta i razgovora sa značajni suvremenim piscima. U desetodnevno radu književne radionice sa polaznicima radionice rade Svetlana Velmar Janković, Mihajlo Pantić, Mileta Prodanović, Jasi Manjulov i Dušan Kovačević.

NEFORMALNI PRISTUP ŽIVOTU

Sa Ljiljanom Stepanović, violinisticom voditeljicom radionice za klasičnu glazbu

koja već svojom pojavom djeluje vrlo neformalno, razgovarali smo o radu, o odnosu učenika i profesora, o glazbi. U radionici sudjeluje 26 polaznika srednjoškolaca i studenata od 15 do 23 godine. Na pitanje čemu je zapravo otklon od, kako je naveo u programu: "ustaljenih stereotipnih tema mišljenja" u našem obrazovnom sistemu, voditeljica je rekla da školski sistem ima vrlo određeni i ustaljeni sistem rada kojem je komunikacija između učenika i nastavnika vrlo kruta i stroga dok je u radionicama pristup bitno drukčiji; profesori i polaznici su na istom poslu, različiti iskustva a jednakog tretmana, profesori nisu nedodirljive veličine, vlada ozračje povjerenja. Izbor djela koja će radionici raditi vrši se na inicijativu samih polaznika jer su njihovi interesi najbolji putokazi za rad. Prošle zime s radom je počeo komorni gudački orkestar, ljetos je započeo novi projekt komorne glazbe - dueti, tria, napravljen je i zajednički projekt s polaznicima jazz radionice - jazz za gudače. Sada održavaju solistički kursevi - za violonču, violinu, klasičnu gitaru, te kursevi dirigiranja i korepeticije. Radionice pružaju mogućnost praktičnog uvida u drukčiji način rada i pristupa muzici za razliku od klasičnog školskog sistema. Na inicijativu polaznika uveden je i rad sa komornim zborom. Preovladava neformalna komunikacija, gdje se muzičari osloba-

sta. Jedna od prednosti ovih radionica, kako ističe gđa Stepanović, je i mogućnost nastupa koju mladi rijetko imaju u redovnom sustavu obrazovanja. Za razliku od prakse kod nas, u Njemačkoj se ispit na akademiji održava jednom u jednoj ili u dvije godine dok je mogućnost nastupa puno veća. Da bi rad bio uspješniji, u okviru radionice održan je i razgovor o tremi gdje je gost bio Aleksandar Katić, psiholog u školi za muzičke talente u Coriji. Jedan od pokazatelja potrebe ovog načina rada je i činjenica da se običuju djela komorne glazbe od kojih se veća javno rijetko izvodi. Uspješnosti rada pridonosi nepisano pravilo da svaki od stručnih suradnika mora biti aktivan svirač. Daje im se pruža mogućnost timske rada a koje svrha koncerata komorne muzike. Razgovarajući o modernom pristupu izvedbi glazbe, voditeljica je istakla da je muzika starije mode i način izvedbe se mijenja svakih 10 ili 20 godina. Kod nas je veliki problem zapreosti, nedostatka informacija. Sve se više muzika koja je već ušla u povijest ističuje i pokušavaju se naći novi prilazi, izvesti na novi način ali je bitno da poruka ostane. Razvoj tehnike i instrumenata dozvoljava takav pristup jer to je trend i u svijetu, svi se neformalnije ali se osnovna poruka mora iznijeti. Ideje polaznika se poštuju ali ih se astoji usmjeriti. O problemu pedagoškog prilupa radu s učenicima, treba li početi od glazbe do tehnike sviranja (talijanska škola) ili od tehnike do muzike (francuska škola), voditeljica drži da je neophodno jedinstvo i spoj ova dva načela. Neki pedagozi pretjerano opuštaju slobodu mašti učenika, na uštrb velike bez koje u svijetu ne mogu proći. Veća je disproporcija između naših mogućnosti i svjetskih trendova jer je na početku generacija koja više nema snage i ambicija. Dolaskom mladih stručnjaka kojih je prošli svijet, za nekoliko godina stanje se može popraviti. Voditeljica tvrdi da su radionice u Novom Sadu i Podgorici mnogo bolnije za informacije, trendove i dogđanja od beogradske. Nivo rada i uvjeti u ukčiji, taj kadar je prijemčiviji za zbivanja u svijetu.

U radu radionice za klasičnu glazbu sa polaznicima rade: Dejan Božić, samostalni asistent na FMU u Beogradu, Ljubomir Mijlović, docent na FMU, solista i koncertmajstor u komornom ansamblu u Burg, Aleksandar Hadži-Đorđević, prof. u MŠ "Josip Slavenski", Svetlana Vilić, dirigentu MŠ "Josip Slavenski", Sanja Petković, trunni suradnik FMU.

POVIJESNA GREŠKA DRŽAVE

Jazz radionica čiji rad vodi Vojin Draškoci, akademski obrazovan kontrabasist, je vjerojatno jedino mjesto u Jugoslaviji gdje se i vrhunskih jazz muzičara može nešto naučiti. Uz zvuke Heruvimske pesme koju izvodi komorni zbor, bubnjeva s druge strane i "muvanja" polaznika kurseva, s odjeljem razgovaramo o stanju jazz kod nas ma li oficijelnih mogućnosti za učenje jazz. Kako saznajemo od g. Draškocija, u okviru programa obrazovanja Ministarstva, prije nekoliko godina u Stankoviću je na nivou niže Muzičke škole pokrenut jazz gdje Međutim, programi su napravljeni na brz i bez sustavnih priprema, pa su došli rezultati izostali. Draškoci smatra da se u jazzom ne može početi prije 2 ili 3 razreda te je muzičke škole. U jazzu je bitna improvizacija i kreacija na licu mjesta te zbog jazz muzičar mora imati vrlo solidne tehničke i praktične osnove u sviranju nekog

instrumenta. Klasično obrazovanje je neophodno da bi se to moglo postići. Trebalo bi fakultativno uvesti jazz u 3. i 4. razredu srednje škole i nastaviti na akademiji. Prema riječima Draškocija, uvjeti i mogućnosti za obrazovanje jazz muzičara su vrlo oskudni. Nekoliko pokušaja da se otvore jazz odjeli do danas nisu urodili plodom. Nedavno je na beogradskom FMU održan sastanak gdje je vijeće načelno prihvatilo da se otvori jazz odjel. Međutim, nedostaju materijalni uvjeti, prostor, kadrovi koji su danas rasuti po svijetu.

Polaznici radionice su od 15 do 25 godina, iz Bačke Topole je tu Fekete Zoltán, a iz Subotice Végse Zoltán. Na natječaju se traži obična snimljena kazeta, ne mora biti profesionalni snimak, sa izvedbom jedne klasične i jedne jazz, zabavne ili kompozicije drugog žanra. Polaznik može biti i samouk ali treba da dobro vlada instrumentom. Ovakve jazz radionice počele su u Ečkoj 1993. godine.

U radu radionice sudjeluju Vladana Marković, apsolutnica solo pjevanja na FMU, 1. mjesto YU jazz liste (vokalna solistica), Goran Potić, 1. mjesto YU jazz liste (gitarar), član jazz orkestra RTS, Ivan Aleksijević, student FMU, Bojan Zulfikarpašić, jazz muzičar u Parizu, Julien Louraun, predavač na jazz akademiji u Parizu. Način rada obuhvaća teorijska objašnjenja i praktični rad na instrumentu, rabe se i video snimci da se pokaže istorija jazz. Bitna odrednica jazz po Draškociju je u pomjerenim metričkim naglascima u odnosu na klasičnu glazbu.

Kako ističe Draškoci, jazz je nastao prije oko 120 godina i prešao je brz evolutivni put. Do 40 tih godina ovog stoljeća bio je glazba zabavnog karaktera (Dixieland i Swing). Pojavom Gizi Dilespyja prelazi u višu fazu, ima više estetike i kreativne težine, jer svaki muzičar želi izraziti sebe. Naše okruženje nije stimulatívno za jazz ali, prema iskustvu voditelja, u svakom gradu postoji nekoliko zaludenika u jazz koji vrijedno i često samouko rade. Informatika nam omogućuje pristup raznim muzičkim ostvarenjima i to danas za nas mnogo znači jer možemo biti na izvoru svjetskih događaja. Draškoci ne sumnja u budućnost jazz. Suvremeni trendovi vezani su uz klasičnu muziku; mlade generacije su obrazovane, informatika i etno muzika je popularna, a za sintezu klasične, etno i jazz muzike rabi se novi termin - "World music". Pitanje je vremena kada će sve to skupa biti platforma za jedan novi muzički izraz.

Sa osjećajem žalosti Draškoci konstatira da se u posljednjih 50 godina nije puno ulagalo u muziku te su zbog vrlo loših materijalnih i drugih uvjeta muzičari napuštali zemlju ali su u svijetu postizali vrlo zapažene rezultate. Da su svi oni ostali danas bismo mogli imati jedan vrhunski simfonijski orkestar. Mnogo je talentiranih ljudi otišlo i time svi gubimo. To je povijesna greška države. Navodeći Platonovu misao da je država bolja što je bolja glazba, sa žalošću gledamo rezultate.

Slijedeća ovakva radionica se planira za prvomajske praznike i na ljeto kada će se upriličiti i turneja. Kao kruna rada radionica, održat će se još jedan koncert u subotu, 18. siječnja u Gradskoj biblioteci.

Sa željom da se što više mladih i talentiranih Subotičana uključi u rad ovih radionica, svima koji rade na ovakvim projektima želimo ustrajnosti.

Nela Skenderović

Koncert zbora "Albe Vidaković"

27. prosinca 1996. godine u Velikoj vijećnici Gradske kuće s početkom u 19 sati i 30 minuta održan je tradicionalni Božićni koncert Katedralnog zbora "Albe Vidaković". U prvom dijelu koncerta zbor je izveo kompozicije Vrhovskog, Trišlera, Zajca i drugih, uz pratnju orkestra. Orkestar su sačinjavali Nikola Jaramazović i Petar Kopunović, violine, Marina Pećerić i Marijana Mandić, flaute, Marijana Brajar, oboa, Biljana Kujundžić, violončelo i Alen Kopunović Legetin, orgulje. Zborom i orkestrom dirigirala je s. Mirjam Pandžić. U drugom dijelu koncerta Zbor je otpjevao božićne pjesme uz pratnju tamburaškog orkestra.

(m.k.)

Koncert zbora "Iuventus Mariatheresiopolis"

4. siječnja u Katedrali sv. Terezije u 19 sati održan je Božićni koncert Akademskog zbora "Iuventus Mariatheresiopolis".

Zbor je izveo božićne pjesme iz Dalmacije, Bačke, Engleske, Austrije. U programu su sudjelovali i Saša Štulić, tenor (izveo je Sanctus od Ch. Gounod), Zoran Curović, truba (odsvirao je svitu u D -duru G. H. Handela) i Kiss Gábor, violina. Orgulje i dirigent zbora - Alen Kopunović Legetin.

(m. k.)

Toth optika
SUBOTICA

RADNO VREME:

Radnim danom 9.30-12.00
16.30-19.00
Subotom 9.00-12.00

PREPISIVANJE OČNIH POMAGALA
i davanje saveta za
korišćenje istih, svakim radnim danom od
17.00 - 19.00

POSEBNE POGODNOSTI:

-10% popusta kod gotovinskog plaćanja
-plaćanje u više rata
-moćnost žiralnog plaćanja

Maksima Gorkog 26

Tel: 51-045

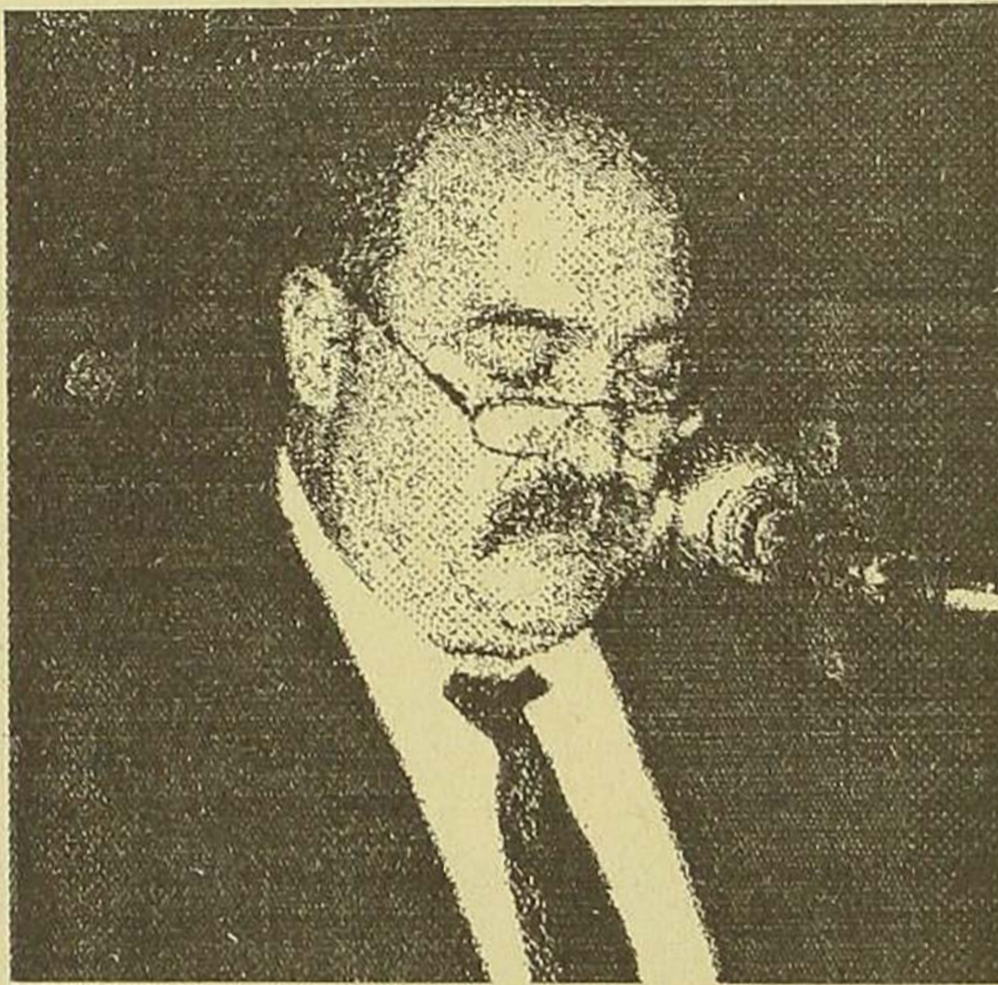
József Kasza, gradonačelnik Subotice

VLAST DIJELITI NA SVIM RAZINAMA

NI TEHNIČKA KOALICIJA

*Subotica je kao jedan od oporbenih gradova iz prethodnog perioda došla u situaciju da se lokalna samouprava stvara koalicijom sa SPS-om. To neke ljude ne samo da zbunjuje nego i rezignira. Kako, kao predsjednik Saveza vojvodanskih Mađara, pravdate ovu koaliciju?

J. K.: Ne znam na osnovu čega tvrdite da smo ušli u koaliciju sa socijalistima! Naime, u Subotici je bila praksa, bar za ovih osam godina pa čini mi se i ranije, da na čelu općine treba da su zastupljeni narodi koji na ovom prostoru žive. Što praktički znači, ako je gradonačelnik Mađar, onda dopredsjednici treba da su druge nacionalnosti: Hrvat - Bunjevac je jedan dopredsjednik, a drugi je Srbin, odnosno pravoslavac. U tom smislu je dakle prvi red u lokalnoj samoupravi konsti-

tuiran. To nije nikakva tehnička koalicija, ponajmanje sa socijalistima. Jednostavno ostale partije, sem socijalističke a koje su zastupljene u ovom sazivu skupštine nemaju pravoslavnog predstavnika. Kako onda da imenujemo iz redova drugih partija Srbina ili Crnogorca ako ih nema. Nismo mogli ni iz Saveza građana, a ni iz SVM kad ni u njemu pravoslavaca nema. O tome se radi. Inače nikakva koalicija se ne priprema i nemoguće je u koaliciji raditi sa socijalistima. Odnosno, ja to ne prihvaćam, ako sam se borio osam godina protiv komunista i socijalista onda ne mogu sada ući s njima u koaliciju. Međutim, mora se imati na umu da oni imaju određenu političku težinu u Subotici bez obzira jesu li pošteno ili nepošteno dobili na izborima određeni broj odborničkih mjesta. Oni postoje. Ja tvrdim, i na više sam mjesta iznosio, da su oni s teškim krađama, otimačinom osvojili ova mjesta u ovome broju kako je to sada prisutno u skupštini. Njihova prava težina nije takva, oni iznose da imaju 27 odbornika. Njihov stvarni broj je tu negdje oko 12 odbornika. Ostalo su "oslobodili" prijeverom, makinacijama u izbornom postupku pomoću

Zemlja je dovedena na rub propasti zahvaljujući jednoj komunističkoj partiji
Nemoguće je u koaliciji raditi sa socijalistima
Vrh SPS-a i JULJ-a priprema još veći mrak, još veću tiraniju za čitavu Srbiju

Subotica je politički postala prepoznatljiva po Józsefu Kaszi i on po Subotici. Da ga ne bi posebno predstavljali interview odmah počinjemo...

*Osam godina ste na čelu općine. U prošlom interviewu smo ustvrdili da je u ovome stoljeću Subotica imala dva gradonačelnika koja zaslužuju posebnu pažnju, prvi je Károly Bíró, a drugi ste Vi. Za proteklo vrijeme učinili ste dosta za grad i postali prepoznatljivi. Da li se po Vama nešto promijenilo u političkoj kulturi Subotičana, recimo od dr. Radomana Božovića do danas?

J. K.: Prije svega, ne želim govoriti o tome koji je gradonačelnik više a koji manje uradio u datom vremenu, datim povijesnim uvjetima, političkom pa i kulturnom okruženju, jer je to nezahvalno i nezgodno. U neku ruku je i nepotrebno praviti takve usporedbe. Trudio sam se da za ovih osam godina, odnosno od početka prvog mandata učinim što je više moguće za ovaj grad, sredinu, općinu, a možda i šire. Vremena su bila složena. Od 1989. pa do danas smo pregrmeli teške godine; bila su to ratnohuškačka vremena, pa sam rat, inflacija, nemaština i ovo stanje. Zemlja je dovedena na rub propasti zahvaljujući jednoj partiji, komunističkoj partiji, koja se nije znala preobraziti, već je promijenila samo ime, a u biti ostala je tvrdo boljševistička i po duhu i metodi vladanja. Vlast iz svojih ruku ne pušta, upropašćuje ovu zemlju, narod i narode koji u njoj žive.

Preteča današnjeg stanja bio je Radoman Božović. To je nesporno, i od tog doba u mnogim sredinama još nisu izvršene nikakve bitne promjene. Naime, partija socijalista koja je nasljednik komunističke partije već 88/89. pripremala se da na skoro sve funkcije isturi svoje ljude. Tako su na čelo pojedinih institucija, pojedinih poduzeća, kolektiva postavljeni ranije provjereni komunisti. Zbog stila njihovog rada i njihove nesposobnosti nije izvršena nikava transformacija. Odnosno, transformacija veoma sporo ide.

glasačkih odbora koji su bili sastavljeni od njihovih simpatizera. To se nije dogodilo samo u Subotici nego širom Srbije.

*Subotica je multinacionalna i multikulturalna sredina, u početku su pretežito formirane i osnovne stranke s nacionalnim predznakom. Nameće li se u međuvremenu građanska opcija kao politički imidž ove sredine?

J. K.: To pitanje trebalo bi podrobnije izanalizirati, izučiti zašto se to tako odvija u našoj sredini. Činjenica je da su u početku ovog teškog perioda 88, 89. i 90. u političkom životu prisutne bile nacionalističke ili partijske formirane na nacionalnoj osnovi. Takav je bio DZVM, takav je bio DSHV, takav je bio SPS. Iako je SPS tvrdio da oni nisu nacionalno obojeni. Međutim, u SPS-u su 90% Srbi, Crnogorci. Polarizacija je izvršena u ta pravca. Kod Hrvata i kod Mađara došlo je do razvoja situacije i napušta se kult formiranja odnosno opstanka stranaka na nacionalnoj osnovi i teži se građanskoj opciji. Danas je u DZVM-u ostalo članstvo koje se pretežito bavi i okrenuto je nacionalnim stvarima odnosno nacionalistički je opredijeljeno. U SVM-u se nacionalna komponenta ne zadržava, ali se toj problematici pristupa građanskog stajališta. Ja mislim da će uskoro biti prisutno i kod DSHV-a, dok kod SPS-a, odnosno kod srpskog stanovništva u našoj sredini građanska opcija nije toliko prihvaćena. Smatram, ne samo kod nas, nego širom Srbije građanska opcija još nije zaživjela. I sve ovo što se događa u Beogradu s koalicijom "Zajedno" ne nosi niti sadržajne elemente građanske opcije u punom i čistom značenju, nego je to prije izraz nezadovoljstva prema politici SPS-a. Uostalom, na nacionalnom su fonu nastajale i ostale stranke, odnosno većina njih. Pravi građanski pokret u Srbiji nije zaživio prisutan je u ponašanju razmišljanju Vesne Pešić, dok kod Vuk Draškovića i Zorana Đinđića građanska opcija jednostavno ne postoji, ili je opterećena hipotekom prošlosti te se ne nazire u prepoznatljivoj formi.

POLICIJSKI REŽIM

*Je li točno da se tijekom pregovora o stanja mogućih koalicija u općini traži izuzeće odbornika DSHV-a?

J. K.: Izričitog zahtjeva nije bilo, iako od strane SPS-a dalo kroz umotanu formu naslutiti. SPS i DSHV su dvije suprotne strane i između njih još nije počeo dijalog niti su napravljeni prvi koraci oko toga da da veoma teško može doći do približavanja određenih stavova što i nije čudo, jer SPS

z pomoću vlasti izvršio atocitet prema Hrvatima. I to nitko ne može poreći, izričito fizičkim pretnjama, ubojstvima, maltretiranjima su iseljavani Hrvati. Jako je veliki pritisak bio prisutan i u ostalim dijelovima Hrvate, zahvaljujući SPS, odnosno pomoću vlasti i raznim para organizacijama. S tim želim reći da pritisak nije bio izražen i na vođaše, ali ipak u manjoj mjeri i nisu bili izričito napadnuti a Hrvati i te kako. Bilo je i drugačija, to je poznato.

*Očekujete li u narednom periodu bolju suradnju s državnim organima?

J. K.: Očekivati čovjek može mnogo toga. Međutim, ja ne vjerujem da će biti bolja suradnja s državnim vlastima ni uz prisustvo članova SPS u lokalnoj samoupravi. Iz razloga: stoga što je vlast, koja je konstituirana u Beogradu, zauzeta sobom, apsolutistički je orijentirana i priprema diktaturu. Osim toga, već je uvela policijski režim u ovaj državni. Zbivanje na periferiji i drugim područjima udaljenim od Beograda je ne zanimljivo. Do sada su vodili i vode politiku razvijanja dostignute razine u Vojvodini, a u Subotici su nastojali zaustaviti razvoj Subotice i sva sredstva koja su prikupili iz ove sredine prelivaju u Beograd. Iz Beograda davali su u Bosnu u rat ili centralizirano Srbiju tako da taj kurs oni zaustaviti i ne mogu. Međutim, ipak očekujem da uskoro neće moći dugo opstati. Jest da predstoji težak period pod njihovim vladanjem, ali ni oni nisu zauvijek Bogom dani.

Samo tri odbornička mjesta DSHV-a u Subotici, stvorili su određene poteškoće pri konstituiranju lokalna vlada!

K.: S DSHV-om smo bili u prethodnom periodu u koaliciji. Pa i više od toga, i očekivali smo da ćemo i u narednom periodu biti računali na suradnju s njima, iako to nije bilo izričito rečeno. Mislili smo, a i tako je očekivao da će donijeti određeni broj odborničkih mjesta. U razgovorima s DSHV-om smo čuli da računaju na 15 do 18 mjesta osvojiti na izborima. Mi smo rekli: ako ne osvojimo 6 do 8 mjesta, neće biti dovoljno za formiranje lokalne samouprave. Međutim, DSHV zbog unutrašnjih stvari u ovom gradu, što nije moja zadaća da ocjenjujem, a također su i njihovi glasovi izdvojeni. Sada su nas, sa svega tri njihova odbornička mandata, doveli u veoma tešku situaciju da ne možemo samostalno formirati lokalnu samoupravu.

DOSTA USTUPAKA

Očekujete li poteškoće u konstituiranju Izvršnog odbora?

K.: Svakako da očekujem, jer se nije

napravio značajniji pomak u odnosu na dosadašnje stanje. Socijalisti i dalje traže prevlast; odnosno traže većinu mandata u Izvršnom odboru s njihovim predsjednikom a mi smatramo da imamo pravo formirati Izvršni odbor da imamo našeg predsjednika i većinu glasova po broju osvojenim mandata i to čistih mandata a ne pokradenih i otimačinom osvojenih, kao što to ima SPS.

*Što u slučaju ako ne uspijete konstituirati Izvršni odbor. Ima li to reperkusije na rad same Skupštine?

J. K.: Opasnost je prevaziđena konstituiranjem skupštine 3. siječnja. Naime, zakonski prekršaj bi uslijedio da se Skupština nije mogla konstituirati poslije 20 dana od završetka izbora. No, ovako Skupština može raditi. Sadašnji Izvršni odbor obnaša funkciju sve dok novi ne bude izabran. Pregovori su i dalje u tijeku; mi smo u SVM-u rekli: dosta je bilo ustupaka bilo kome i SPS-u i Savezu građana u interesu spasa Skupštine. Mi smo napravili ustupak verifikacijom osporenih mandata SPS-u pokazali smo dobru volju za rješavanje i prevazilaženje problema, a pored toga kažemo: ako trebamo dijeliti vlast zbog toga što su ove političke opcije u opticaju u Subotici, onda se ta vlast treba dijeliti na svim razinama, a ne samo na razini lokalne samouprave nego i u državnim organima. Mi možemo predati mjesto predsjednika Izvršnog odbora SPS-u pod uvjetom da nam ustupe mjesto načelnika Sjevernobačkog okruga, jer nam to pripada po broju glasova na proteklim izborima. Na ovom prostoru gdje djelujemo imamo odnos 2 : 1. To se lijepo pokazalo na saveznim izborima: od moguća tri zastupnika osvojili smo dva, jedno mjesto je osvojio SPS. Po toj logici onda i načelnik Okruga zbog toga što smo i po nacionalnom sastavu većina ovdje nam pripada. Prema tome, gospoda iz SPS neka razmišljaju u tom pravcu. Ako trebamo dalje dijeliti vlast, onda načelnik policije, ako je iz redova SPS-a, onda u najmanju ruku predsjednik suda treba biti iz SVM-a; ili iz finansijske policije treba biti naš predstavnik i tako redom. Mora se na svakom mjestu izvršiti preraspodjela funkcija, tako da je na potezu sada SPS. Ako to uradi, voljni smo ući u novi razgovor s njima a Savez građana ako se želi priključiti SPS-u i da Subotica izgubi status opozicionog grada, neka podržavaju SPS i neka formiraju lokalnu samoupravu. SVM će se povući u opoziciju ali neka im je to na duži i neka oni snažaju povijesnu odgovornost za vlastite poteze.

*Možemo li očekivati, u slučaju da se izvršni odbor konstituirao sukladno Vašim planovima, da program Radio-Subotice na

hrvatskom jeziku, konačno proradi?

J. K.: Ja sam već i u ranijem mandatu bio na stanovištu da javna glasila i mediji trebaju funkcionirati na jezicima koji su zastupljeni u ovoj sredini. To znači da bunjevački Hrvati, s obzirom da predstavljaju jednu trećinu ove sredine normalno je da imaju radio na svom maternjem jeziku.

*Što očekujete od mirnih prosvjeda u Beogradu i po drugim gradovima Srbije? Je li na vidiku pomak na bolje, i može li doći do novih izbora?

J. K.: Moguće je i normalno bi bilo, mislim i logički bi bilo nakon ovih teških povreda zakona i kriminalnog postupka SPS da se izbori ponove. No, ovaj režim nije spreman na to. To se vidi iz objavljenih informacija nakon zajedničkog sastanka SPS-a i JULJ-a. Vrh SPS-a i JULJ-a priprema još veći mrak, još veću tiraniju za čitavu Srbiju veću nego što je sada.

MNOGO IDEJA, MALO NOVCA

*Koji su prioritetni poslovi općine u narednom periodu?

J. K.: Ima mnogo ideja i zamisli. No, sve te ideje zamisli i projekte treba prizemljiti i prići njima s raspoloživim novcima kojima ćemo raspolagati. Država i dalje vrši otimačinu ostvarenog viška vrijednosti iz ove sredine tako da će u 97. općini ostati manje sredstava od pripadajućih, da ne kažem od potrebnih. Računamo na oko 10 milijuna manje nego planiranih, tako da će sve to uvjetovati i tempo izvršavanja naših planova.

*Možemo li očekivati da nam se na početku narednog stoljeća vrati stari tramvaj?

J. K.: Tramvaj će ostati, samo zvana želja. U ovome trenutku apsolutno je nerealno razmišljati u tom pravcu. Sredstva za to su ogromna.

*Idete li u kino?

J. K.: Ponekad da. (Čudan pogled)

*Možemo li bar očekivati da grad dobije jednu modernu i reprezentativnu kino dvoranu?

J. K.: Mislim da možemo. Naime, koliko sam informiran, izvršena je kadrovska promjena u kino-poduzeću. Mi smo još za vrijeme ranijeg mandata započeli razgovor da kina postanu javno poduzeće kao što ima javnih službi u gradu, i ako oni to prihvate, onda je općina spremna da materijalno potpomogne razvoj kina u Subotici a to znači i tehničku modernizaciju i ljepši i moderniji ambijent. Jako bih volio da imamo suvremeni kino kao što već u svijetu ima. Ne treba ići daleko. U Mađarskoj ih ima već nekoliko.

Vojislav Sekelj

ORGANIZUJEMO NASTAVU IZ: matematike, stranih jezika, fizike, mehanike, elektrotehnike, maternjeg jezika, poseban program iz metoda učenja i pripremu budućih srednjoškolaca za kvalifikacioni ispit za upis u srednju školu.

Stručnost o pedagoško iskustvo naših nastavnika vode Vaše znanje do željenih ciljeva. U okviru Škole plus VRŠIMO OBUKU BUDUĆIH VOZACA. Vi treba samo da nas potražite, sve ostalo je naša briga.

INFORMACIJE I PRIJAVA kandidata radnim danom od 11 - 16 časova u prostorijama Škole plus, Štrosmajerova br.3 (ispod Muzičke škole) ili na telefon 37-316 u večernjim časovima

JUBILARNA IZLOŽBA HKPD "MATIJA GUBEC" U LIKOVNOM SUSRETU

Kruna proslave 50 godina postojanja Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva "Matija Gubec" iz Tavankuta je priređena izložba slika, slika od slame i skulptura iz zbirke Društva u svim prostorijama "Likovnog susreta" 20. prosinca 1996. pred veoma brojnom publikom.

HKPD "Matija Gubec" osnovan je daleke 1946. godine za njegovanje dramske umjetnosti, kao omladinski aktiv samopregornim radom učitelja iz Zlatnog kraja Većeslava Omahena i Ivana Prčića – Gospodara, a kasnije i drugih prosvjetnih radnika (Ljudevita i Vite Grunčić, Gize i Antuna Balaževića, Mare i Željka Balažević, Nace Zelića, Marka Rađonjića i dr.) kao okosnice Čitaonice, folklorne sekcije, sekcije za šah, stolni tenis i muzičke sekcije.

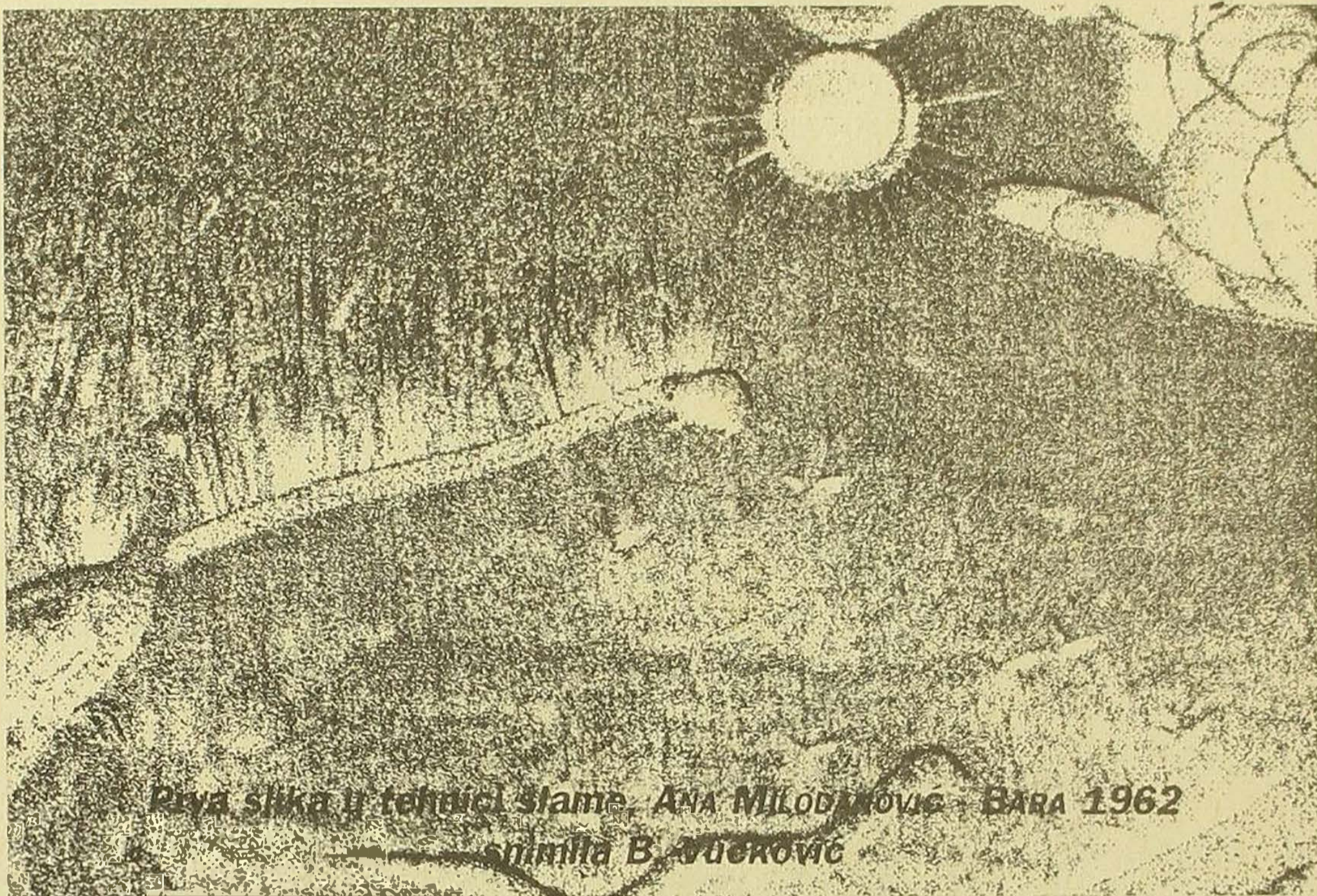
17. rujna 1961. godine na inicijativu Stipana Šabića i Ivana Jandrića osnovana je s četvoricom slikarskih amatera (Žarko Rafajlović, Lajoš Đurđić, Laslo Ludvig i Lajčo Evetović) Likovna kolonija šestorice. Ovu koloniju su posebno pomagali Lajčo Vidaković i Marko Vuković, a na prijedlog Ivana Prčića – Gospodara uključeni su i amateri – umjetnici u pletenju slame Kata Ivković Ivandekić, Ana Milodanović i druge i Likovna Kolonija dolazi do pune afirmacije. "Ova kolonija nema toliko akcenat na mecenatstvu kao ostale kolonije nego ide za prodiranjem savremenog likovnog ukusa na selo... i ovim načinom može se sretnom utjecati na ukus sredine i u manjim mjestima te producirati radoznalost i ljubav za likovnu umjetnost" (Lajčo Vidaković, "Subotičke novine" 29. rujna 1961.)

Iz ove Likovne kolonije šestorice nastaje Likovna kolonija Tavankut početkom 1962. godine pobuđujući veliko interesiranje za likovnu umjetnost i uz sukcesivno uključivanje slikara amatera Marge Stipičić, Stipana Pfeifera, Rumenke Grčki, Cilike Dulić, Ištvana Santoa i umjetnica u pletenju slame Marije Ivković Ivandekić, Kate Rogić, Ane Balažević, Ane, Teze i Đule Milodanović, i "zahvaljujući entuzijastima, osnovana je likovna kolonija što je probudilo maštu i umijeće mnogih mladih članova od kojih su neki otišli daleko u likovnom svijetu, a koji i danas pronose ime Matije Gupca, Tavankuta i Subotice. Neposredno nakon toga je rođeno slamarstvo kao oblik likovnog izražavanja, izradom prve slike od slame pod nazivom Bara Ane Milodanović iz Žednika, a koja je i danas ovdje izložena" (Iz govora Branka Horvata na otvaranju ove jubilarne izložbe).

Na ovoj izložbi izloženo je 141 slika od 96 autora, 57 slika od slame, rad 38 autora kao i 11 skulptura od 9 autora.

"Ovom prilikom je pokušano postavku učiniti što cjelovitijom, obuhvatajući djelima sve one autore koji su od početka do

današnjih dana stvarali u Koloniji. Iz najranijih godina izlažemo likovne prvence mladih članova sekcije, odnosno Kolonije, kao i njihova kasnija djela. Zatim, slike i grafike nekolicine tada još studenata likovnih akademija, te djela slikara i likovnih pedagoga koji su više godina ili kontinuirano radili u Koloniji. Zanimljiv likovni materijal u ovom segmentu izložbe predstavljaju djela samoukih slikarica iz Tavankuta i obližnjih mjesta i salaša koje su na izvjestan način i označili buduću profil Kolonije u smislu njegovanja izvornog naivnog izraza u slikarstvu oživljenog specifičnim sadržajima i motivima

Prva slika u tehnici slame, Ana Milodanović - Bara 1962
skulptura B. Vuković

iz bunjevačkog života" (Olga Šram, direktorica "Likovnog susreta" prigodome otvorenja)

Likovna Kolonija Tavankut izlaže na mnogim izložbama u zemlji i inozemstvu a radovi umjetnica u tehnici slame stižu u Njujork, Pariz, Moskvu, kod mnogih poznatih kulturnih javnih diplomatskih djelatnika, a niz predmeta i slika stiže i do Vatikana u više navrata.

Iz Likovne Kolonije izrastaju Ivan Balažević, Kata Martinović Cvijin, Ivan Jandrić, Katarina Tonković – Marjanski, Josip Skenderović – Ago, Petar Šadi, Stipan Šabić, Ruža Tumbas i dr. dok povremeno sudjeluju u koloniji i Gustav Matković, Andraš Handa Ištvan Sajko, Gabor Siladi Imre Šafran kao i mnogi drugi gosti koji rade i ostavljaju svoja djela likovnoj koloniji iz kojeg fundusa je i postavljena ova jubilarna izložba.

Kolonija 1986. dobija novi naziv "Kolonija naive u tehnici slame" i time sasvim precizno određuje svoj program i orijentaciju, ali i održavajući kontakte i s drugim kolonijama iz kojih dolaze gosti samoinicijativno i na poziv. Posebni dio izložbe predstavljaju čitav niz djela slikara gostiju od kojih se izdvajaju kipari sa svojim reljefima i skulpturama

Danas kada se govori o Koloniji Tavankut, onda se isključivo misli na koloniju slamarki. Postavka od 57 djela visoke umjetničke vrijednosti kao i doživljaja ovog likovnog broja djela na jednom mjestu dovode

do zaključka da prazna slama nije uvijek prazna i slamarke čuvaju naše običaje ključem pšenice i vlatima nježnih stabljika dočaravaju život ove ravnice., i da je sve o poezija u slami i rudnik nedovoljno poznata ljepote i umjetnosti.

Slamarstvo – narodno stvaralaštvo bunjevačkih Hrvata iz Bačke, od klasja slame kao i ornamentalna funkcionalna plastika prerađena u slikarska ostvarenja od slame – simbolizira krhkosti i zlata, kao plod ove Bačke ravnice, onda je radosti koja izvire iz svetkovine dovršetka žetve kao neposredna lirski kvaliteta, filigranska preciznost u detaljima ostavlja gledaoca u nedoumici kako to Pravo otkriće! Ostaje zatečen ne znajući kojem radu da opredijeli svoj sud kao najprijepši, da li sestrama Ani, Tezi i Đuli Milodanović, Kati Rogić, Mari Ivković Ivandekić, mladima kao Ani Crnković Nedeljka Šarčević ili Jozefa Skenderović čija su umjetnička djela – plijene nadahnućem i

jama kojima plastičnost dolazi do punog izražavanja u jednostavnosti i preciznosti izabranog motiva.

Nije ovo mjesto gdje dajemo tehnički opis rada u slami ali potrebno je objasniti postoje dvije tehnike. U jednoj od rascijepljenih slamki različitih duljina pravca koje se priljubljuju (ili lijepe) za podlogu, dobijaju se slike. Tehnikom pletenja pletenja se rade ukrasi i premeti i slike pa isti im trodimenzionalni karakter skulpture i reljefa pa se tako "Slike rukotvorine od slame" žena iz Tavankuta koje Subotice svojom neposrednom i gotovo

lirskom kvalitetom pokazuju kako se najpotrošnijeg materijala a uz prisustvo stvaralačke mašte anonimnog umjetnika mogu dobiti neobični i svojevrsni likovni kvalitet (Saopćenje žirija na izložbi "Tražimo najprijepši suvenir" Zagreb 30. srpnja 1966.)

Hvala im svima!

Ljudevit Vujković Lamić

GUBEC U ZAGREBU

Folklorna skupina Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva "Matija Gubec" iz Tavankuta gostovala je u Zagrebu od 12. do 17. prosinca u organizaciji Hrvatske matice iseljenika i članova "Lado". Prvi nastup imali u Stubičkim Toplicama u hotelu "Matija Gubec", dok je drugi nastup bio u mjesnom Domu kulture u Markuševcu, koje su Tavankučanima bili i domaćini, skupa s KUD "Sv. Simun". U nedjelju su 15. prosinca u Hrvatskoj matici iseljenika nastupili u programu obilježavanja Materica u Zagrebu. Iste večeri su nastupili i u selu Buševci gdje su im domaćini bili ogranak "Seljački sloge". Posljednjeg su dana, u utorak 17. prosinca, imali snimanje na HRT-u za emisiju "Dobro jutro Hrvatska". Navečer, pri povratku kući, oni su kao gosti gledali Božićni koncert profesionalnog društva "Lado" u Velikoj dvorani "Vatroslav Lisinski".

(i. o.)

Proslavljena 95 obljetnica "Bačke"

"Bačka" je nogometna povijest

Nogometni klub "Bačka" je 23. prosinca 1996. godine proslavila svoju duboku starost, 95 godina života, iako pod geslom "vječito je Bačka". Jer, ovaj nogometni klub društvene povijesti jest napunio 95 ljeta, ali klub koji će, kako se to slikovito kaže, živjeti vječno.

Svečana sala Gradske kuće tog dana u večerje odisala je trenucima velike nogometne povijesti, sjete, ponosa, optimizma i slavlja. Svečanom sjednicom Skupštine kluba obilježavala se 95. obljetnica "Bačke", naše "stare Bačke", ali za nas uvijek mlade. Okupilo se šaroliko društvo – prijatelja, doktora, studenata, đaka, obrtnika, raznih djelatnika – naoko bez zajedničke niti, ali... ujedinjuje ih "Bačka". Srele su se generacije koje su na popularnom igralištu kod Somborske kape godinama uživale u tom društvenom sportu.

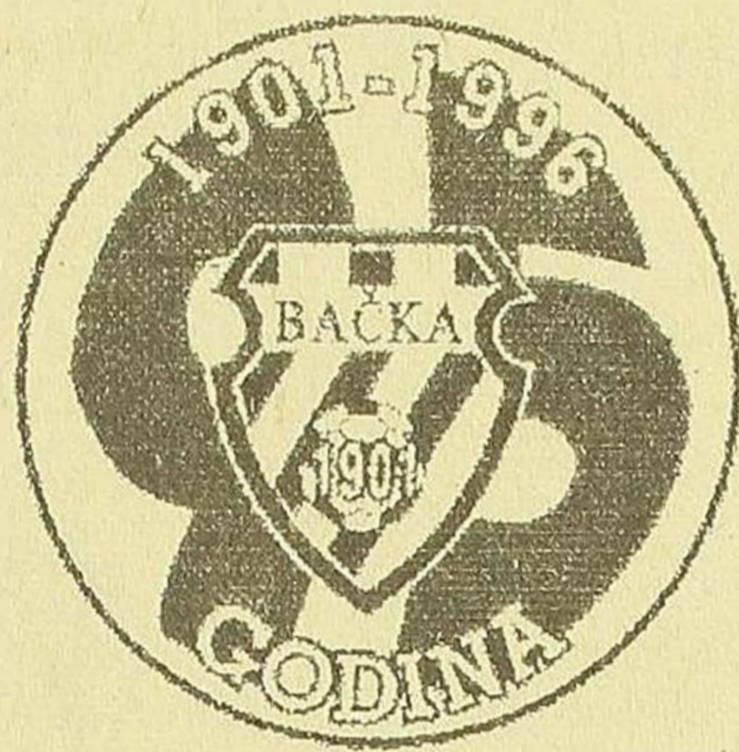
U svojim prisustvom, skup su vodili predstavnici gradske uprave, nogometnih saveza Subotice, Vojvodine, Srbije i Jugoslavije. Među zvaničarima našli su se mnogi sportski djelatnici i predstavnici drugih klubova, igrači – od najstarijih živućih Mirka Evetovića – Ibro, pa do najmlađih poletaraca, kao i mnogi vjerni drukari crveno-bijelih.

U skup je prigodnim riječima pozdravio predsjednik Skupštine, zahvalivši među ostalim slijedeće: "Pre 95 godina Bačka je napravila fudbalski korak u svijet, zato će "Bačka" biti prva koja će svojim časnim postojanjem povezati fudbalske vekove. (...) Ali je najvažnije, da je "Bačka" bez obzira na rang u kome se

takmiči, veliki sinonim u fudbaskom sportu u našoj zemlji".

O povijesti i svemu što se dogodilo u taboru crveno-bijelih govorio je predsjednik Izvršnog odbora Dr. Rodoljub Đurić, vrativši film Bačke povijesti, prisjećajući se najzanimljivijih trenutaka iz bogate i burne prošlosti ovog kluba.

Crveno-bijela priča je, međutim, već poznata, mnogo puta ispričana o ovom klubu

koji je egzistirajući u više država i još više društvenih sustava, imao i lijepih i teških trenutaka, ali je uvijek ostajao čvrst i uspravan, uvijek vjeran svom gradu i svojim drukarima.

Nakon službenog dijela sjednice, u svačarskoj atmosferi, podijeljena su pojedinačnim članovima i organizacijama priznanja za promicanje, pomoć i unapređenje ovog kluba.

Za istaknuti rad i zaslug učinjene za klub, priznanja su dobili: Tomo Malagurski, Josip Rajčić, Ljubomir Pinte, Josip Lorinc, Radovan Šimun i Zoran Mandić.

Plakete su uručene i Nogometnom

savezu Jugoslavije, Jugoslavenskom olimpijskom Komitetu, Ministarstvu za sport Republike Srbije, Nogometnom savezu Srbije, Nogometnom savezu Vojvodine, kao i Nogometnom savezu Područja i općine, NK Spartaku.

U dijeljenju plaketa nisu zaboravljeni ni mnogi donatori.

Bogato su dijeljena priznanja i plakete. Međutim, oni koji su udarili pečat u ovaj rodendan, generacije koje su doprinijele da ovaj klub doživi tako rijedak jubilej, ostali su zaboravljeni, ostali su bez i jedne najobičnije zahvalnice. Zar to nisu zavrijedili neki od igrača današnje pa do najstarije generacije? Zar to nisu zavrijedili Mirko Evetović – Ibro, Željko Sabanov, Lajčo Kujundžić, Gustika Matković, Bata Ognjanov, i mnogi drugi koji su u svojoj igračkoj karijeri mnogo dali za crveno-bijelu boju i za nogomet uopće. Ovo neka ostane organizatoru za razmišljanje.

Dakle, cijela priča je počela daleke 1901. godine nevještim pokušajima nečeg novog. Sve što se dogodilo ne bi stalo u roman od tri dijela, jer "Bačkinih" 95 godina nije malo.

Za svoj 95. rodendan, "Bačka" je primila priznanja od svih nogometnih saveza, kao i od mjesnih klubova i donatora.

Svečana sjednica završena je kratkim umjetničkim programom.

Za zaključak:

– 95 godina postojanja FK "Bačka" potvrđuje stabilnost svoje tradicije i kvaliteta, na osnovu čega gradi planove da uspešno dočeka 2001. godinu, proslavu svog prvog veka na radost svojih članova i simpatizera, svih građana Subotice, i svih sportista naše zemlje – rekao je Dr. Đurić. Treba li tome što dodati?

"Pivaj Bačka veselo, nek se ori glas..."

Arte Zomborčević

Psiholozi smatraju da tek rođeno dijete nije svjesno sebe, ne može razlikovati objekte, a nije svjesno ni svijeta kao nečega što je izvan njega. Ono jedino osjeća pozitivne poticaje

topline i hrane, i još ne razlikuje toplinu i hladnoću od njihovog izvora – majke. Tek kasnije, kad uči kako da se ponaša prema ljudima, kad jede, majka mu se smješka, ako plače, ona će ga uzeti u ruke. Sva se ta iskustva kristaliziraju i integriraju u doživljaj: "Voljen sam. Voljen sam, jer sam majčino dijete. Voljen sam bespomoćan, jer sam lijep, voljen sam jer me mama treba. Voljen sam zbog toga što jesam, ili možda još točnije: voljen sam jer jesam. Ovaj je doživljaj najvažnije ljubavi – pasivan. Da bi me majka voljela ne treba ništa da činim – majčina je ljubav bezuvjetna. Sve što moram činiti je da budim; njena ljubav daje blaženstvo, nju ne moram steći ni zaslužiti.

U prva većinu djece prije dobi od osam, pa i do deset godina, problem je isključivo u tome da budu voljena zbog toga što jesu. Djetetu ne zna voljeti, nego je veselo i zahvalno što je voljeno. Tek oko desete godine djetetu prvi puta pomišlja da majci ili ocu nešto dadne, da im "proizvede" nešto – pjesmu, tež i dr. Ideja ljubavi se preoblikuje u

Psihologija oko nas

LJUBAV IZMEĐU MAJKE I DJETETA

djetetu od "biti voljen" u "voljeti", u ideju stvaranja ljubavi. Potrebno je mnogo godina od prvog početka do zrele ljubavi.

Tijekom razvoja djeteta, u maladalačkoj dobi, ono postupno prevladava svoj egocentrizam i druga mu osoba nije samo sredstvo za zadovoljenje vlastitih potreba. Naime, potrebe druge osobe mu postaju isto toliko važne kao i njegove vlastite, zapravo potrebe drugih osoba mu postaju i važnije. Dati – pruža veće zadovoljstvo, veću radost nego primiti; voljeti je postalo čak važnije nego biti voljen. Pomoću ljubavi dijete je napustilo zatvorsku ćeliju usamljenosti i izolacije u kojoj je prebivalo zbog svog narcizma i egocentričnosti. Osjeća novo sjedinjenje, obuzima ga osjećaj jedinstvenosti. I više od toga, ono osjeća moć da proizvede ljubav samo ljubavlju, a neće biti ovisan od toga što prima ljubav, niti će se osjećati malen, nemoćan, bolestan ili "dobar". Djetinja ljubav ravna se prema načelu "Volim, jer sam voljen". Zrela ljubav sledi princip: "Voljen sam, jer volim". Nezrela ljubav kaže: "Trebam te, jer te volim".

Sposobnost da se voli razvijase u uskoj vezi s razvitkom objekta ljubavi. Prvih mjeseci i godina dijete je najuže vezano za majku. Ta veza započinje pre trenutka

rođenja, kad su majka i dijete još jedno, premda su dvoje. Rođenje mijenja situaciju u mnogim aspektima, ali ne toliko koliko bi se to moglo činiti. Dijete, iako sada živi izvan majčine utrobe, još uvijek potpuno ovisi od majke. Ali, iz dana u dan ono postaje sve neovisnije: ono uči samostalno hodati, govoriti i ispitivati svijet. Upućenost na majku gubi pomalo svoju važnost i, umjesto toga, veza s ocem dobija sve veće značenje, o čemu ćemo govoriti slijedeći put.

Ovo kratko razmatranje samo nekih aspekata ljubavi djeteta prema majci možemo završiti pogledom na "svete slike" i kipove svugdje po samostanima i crkvama, koji održavaju savršenu ljubav djeteta prema majci i majke prema djetetu u osobama Isusa i njegove majke Marije. Oni prikazuju Bogorodicu s djetetom Isusom u njenim rukama, skladnu povezanost Majke i Djeteta koji svuda oko sebe šire mir i ljubav. Mali Isus je vedar u naručju svoje majke i siguran u njenu ljubav.

Psiholozi kažu da uvijek jedan dio naše ličnosti predstavlja dijete i to onaj bezazleni, istraživački, pun povjerenja, ali i uplašeni, nesigurni dio.

Luan Mark Gashi

Naš izbor

ALEJA

Ja idem, a ljudi, gotovo starci,
sa obje strane mene, u nizu,
čitaju novine: šta se u svijetu zbiva,
u životu kojem nikad ne bijahu
blizu.

Ja idem a ljudi, gotovo starci,
kolike svjetove male i tužne, u miru,
svome, kriju!

Bojim se da ovi ljudi nešto tragično
znače,
i da sam im dalek i krvavo blizak,
jedan od svijui.

Milivoj Slaviček

KADA PIJEM

Kada vino pijem
i noćima bdijem,
to iz mrtvih opet moj se otac budi.

I naše se duše
na dnu čaše združe,
a za stolom samo mene vide ljudi.

On me vodi kući.
Kad ne mogu ući,
čeka dok mi žena ne otvori vrata.

Onda ode zbogom.
Kad ću i ja s tobom?
Bez glasa u tami izgubi se – Tata.

Jakov Kopilović

Krležijana

DIJAGNOZA
STVARNOSTI

Jasna dijagnoza o
apsurdnoj nesuvislosti
stvarnosti sama po sebi je
reagens nesumnjivo pozi-
tivan. Ako i nije lijek koji
ozdravljuje, a ono se javlja
kao neodoljiva potreba za
ozdravljenjem.

Miroslav Krleža, 1968.

BJELINA

Am

**Snijeg pokrio
ledom okovanu
ravnicu našu
Bačku milu.
studen steže
krik
u grlu sputan
ti
nijema
u postelji bijeloj
na kamenom odru
vjeru snažiš.**

Mirko Kopunov

IMENIK ROCKA

The Humble Pie – engleski
rock sastav osnovan 1969. Prvobitni
sastav grupe bio je: Peter Frampton
(vokal i gitara), Steve Marriott (vokal
i gitara), Gregg Riddley (vokal i
bas-gitara), i Jerry Shirley (bubnje-
vi).

Skloniji melodičnom, gitar-
skom rocku nego tada vrlo popu-
larnom "hard" zvuku, "Humble
Pie" su zahvaljujući sjajnim indi-
vidualcima (sva četvorica su bili
renomirani lideri svojih prethodnih
grupa pre dolaska u "Humble Pie")
do ranih 70-ih imali uzak krug
vernih sledbenika, a onda,
odlaskom Petera Framptoha, i
dolaskom ex-"Colloseum" gitariste
Clem Clempsona, potpuno menja-
ju stilsku koncepciju i prelaze na
žestoki heavy- metal rock. Do
1975. dešava se još jedan zaokret –
ka belom soulu. Onda se grupa
razilazi, da bi je Marriott opet sku-
pio 1979., ali to već nije bio onaj
"Humble Pie" iz slavnih dana.

Probrana diskografija:

- Town and Country (1969)
- Humle Pie (1970)
- Rockin at The Fillmore (dvostru-
ki, koncertni, 1971)
- Eat it (1973)

IF – nedovoljno afirmisani ali bril-
jantno maštoviti i inovativni engles-
ki progresivni sastav osnovan 1969.
godine, koji je negovao fuzijsku
muziku s primetnim uticajem jazz.
Ovaj, uz "Colloseum", svakako
najznačajniji britanski jazz-rock sas-
tav, odlikovali su duhoviti
aranžmanski pasaži duvača i orgulja.
Sastav je vodio sjajni saksofonista i
flautista Dick Morrissey, a svirali su
još i Dennis Elliott (bubnjevi), J. W.
Hodkinson (vokal i udaraljke), John
Mealing (vokal, klavir i orgulje),

Dave Quincy (saksofon i flauta),
Jim Richardson (bas-gitara) i
gitarista Terry Smith.

Probrana diskografija:

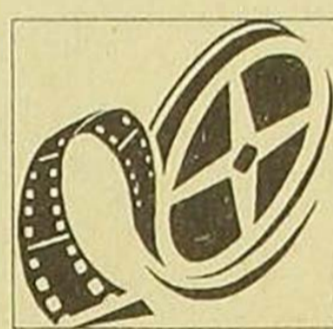
- IF (1970)
- IF 2 (1970)
- IF 3 (1971)
- IF 4 (1972)
- IF: Double diamond (dvostruki,
1973)
- Not Just Another Bunch of
Pretty Faces (1974)
- Waterfall (1976)
- Quincy i Smith – samostalno:
- Zzebra (1974)
- Panic (1975)
- Dick Morrissey-solo:
- Cape Wrath (1979)
- Badness (1981)
- Wonderin (1981)

Iggy Pop – američki pevač i
kompozitor, jedan od "dedova"
punk- pokreta, rođen 21. aprila
1947. godine, u predgrađu Detroita,
kao James Jewel Ostenberg.
Svojevremeno suludi i samodest-
ruktivni lider legendarnih i
razornih "Stooges"-a, Pop je vre-
menom sublimirao svoju ogromnu
energiju u kreativnije vode, i postao
(uz ogromnu pomoć svog prijatelja i
mentora, Davida Bowiea) jedan od
ikona alternativnog rocka.

Probrana diskografija:

- Sa "Stooges"-ima:
- Fun House (1969)
- Raw Power (1973)
- Solo:
- Idiot (1976)
- Lust For Life (1978)
- Blah! Blah! Blah! (1986)
- American Caesar (1992)

Robert Tilley

Filmotel

MUŠKARCI SU OŪT

LAST MAN STANDIG (POSLEDNJI OSVETNIK)
SCENARIO I REŽIJA: VOLTER HIL; GL.
ULOGE: BRUS VILIS, KRISTOFER VOKEN

Sve je isto, ali je sve različito. To bi u najkraćem bio fi-
Voltera Hila "Poslednji osvjetnik".

Sve je isto odnosi se na to da je "Poslednji osvjetnik" rime
dva filma od pre 30 i kusur godina. "Jodžimbo" Akira Kurosav
"Za šaku dolara" Serđa Leonea kao i Hilov film prikazuju bor-
koji je plaćenik po zanatu a vitez po osećanju. Ovaj sukob duh
materije u njemu rešava se samo kroz rat. Odanost novcu
posvećenost vrlini junaka vode u nemoguć položaj ratnika pre
svih i svakog, ratnika zbog rata. On se ne bori da bi pobedio, v
da bi živeo. Nesvesni mužjaci svrstani u rivalske bande za nje
su samo objekti na kojima iskazuje unutrašnju dilemu, dok
mogućnost spoznaje preko žena princip koji se odbacuje za
vrline.

Smutna vremena bezvlašća i eksterijer uklete klime u
tri filma služi otkrivanju praznine spoljnog sveta i isticaj
unutrašnje punoće. U svemu je Volter Hil u ravni sa dvojice
veličanstvenih prethodnika. Uostalom, nije mu ovo prvi film
kojem pokušava da ih dostigne. U svim svojim filmovima,
"Ratnik podzemlja", preko "Južnjačke utehe", "vatrenih ulic
"Jahača na duge staze", do "Džeronima" i "Poslednjeg osvjet-
ka" ponavlja on ovu zakletvu muškosti uvek u formi sage ka
bi postigao snagu inicijacije u bratstvo.

Ali sve je drugačije spram Kurosave i Leonea. Bog je un-
a Volter Hil to ne zna. Snagu je "Jodžimbu" i "Za šaku dola-
davala romantično postulirana vera u pobjedu konkretnog r
nad apstraktnom smrću, tada i te kako živa. Kada su već od-
da ga misle ljudi su Ničea živeli. Originalnost Kurosave i Leon-
bila je što su arhetipu muškosti dali novo lice i nov senzibili-
čime su istovremeno rušili prethodni sladunjavi mit muškar-
pravednika.

Muškost koju prikazuje Hil danas više nije napetost iz-
vana sumnjom nego lukavost svojstvena slaboj inteligenciji.
danas više nema sumnje i spoljašnja ravnodušnost izraz
unutrašnje praznine, potpuno suprotno filmovima prethodn-
ma. Hilov usamljeni borac obični je glupak koji ume dobro
puca, fah- idiot sa zanimanjem ubice.

Usamljeni mužjak u neprekidnoj borbi za slobodu sv-
duše postao je u vremenu između ovih filmova samo mama
uvek nostalgijački nastrojenu masu. Običan komercijalni t
podlost i niskost usmerena ka hipertrofiji sebe.

I zato je "Poslednji osvjetnik" dokaz da je Volter Hil otu-
do samog kraja. Njegova tupost je iz njegovih filmova tok
vremena odstranila svaki život, a od toga je i najgori kič dal-
bolji.

Pera Marković

Nove knjige

Objavlivanje s novim povodom

Marko Peić:

"LUKA KERČANIN"

Smijačne pripovetke; Subotičke novine, Subotica 1996.

Premda izrabljivan valjda od samog nastanka medija javnog pripovjedanja, književni oblik koji nam donosi ova knjiga kao da ništa ne gubi na svojoj popularnosti. Preuzet i usmenog medija, no status književnog (naklon dvojn) zadobiva istom stavljanjem na papir. Radi se o takozvanim pripovjedanjima, a zlo, sastavljanjem u prvom licu, u kojima "mali čovjek" posve nepretenciozno komentira događanja od općedruštvenog značaja, zadržavajući pri tom svoj položaj i pravnesudjelovanje. Stilski određen tipično svojim figurama, ovaj se oblik ustručava i vraća u životniju književnu tradiciju i reagira na imalo zahtjevnije književne konvencije. Javlja se u raznim vremenima i sredinama gotovo samoniklo, a ako među odvjetnicima ove jednostavne književne forme i među sobnih poticaja, ograničuju se uglavnom na presađivanje osnovne ideje na mjesto gdje se još nije pojavila, da bi se u ovom drugome oslonili na vlastito zaleđe. A pravo je zaleđe ono što ovoj formi daje

svježinu. Nigdje naime, književnost nije tako široki zahvaćena utjecajem svakodnevnog govora i situacija kao u njoj. Jednostavnost, spontanost i prirodna vrcavost govorenja udovoljili bi svojom funkcijom i motiviranošću i prohtjevima visoke književnosti, a svakako joj u ovoj rubnoj formi tvore čvrstu vezu s jezikom svakodnevnice.

"Smijačne pripovetke" Marka Peića ne odlikuju se ničim što bi ih izdvojilo iz zacrtanih tendencija. Osobitost im je istom jezik, ali to je i najmanje na čemu svaka mjesna inačica mora poraditi. Pripovijedane odmjerenom, izglađenom sintaksom i s osjećajem za govorni ritam, ostavljaju dojam bliskosti sa svakodnevnim jezikom i elastične osjetljivosti na nj. Vješto strukturirane, dotjeranih šavova među narativnim cjelinama unutar pojedine pripovjetke, čak i među pripovjetkama, izborom tematike i porabom stilističkih sredstava, "smijačne pripovetke" primjer su relativno dobrog adaptiranja usmene građe u pisanu književnost. Pa ipak,

bilo je u tom i hrabriji pokušaja. "Smijačne pripovetke" Marka Peića ostaju upućene tipičnim naslovljenicima svoga žanra: Čitateljima s neizgrađenom pokretnošću osjećaja za literarnost i s književnim iskustvom stečenim isključivo u usmenom mediju. Pokušaji osvježavanja porabom epskog deseterca i epistolarne forme nisu bez učinka, ali je on nedovoljan da književnu komunikaciju premjesti na drugu razinu. A to se, čini se, pokušalo objavljivanjem u ovakovom obliku.

Vrijednost je "smijačnih pripovidaka", kao i svih ostavština prismetnosti nevelike književne imaginacije, u njihovu svjedočenju o svojoj jezičnoj i društvenoj suvremenosti, o vlastitim komunikacijskim uvjetima i sudjelovanju u pismenosnoj predaji. No, sakupljene na jednom mjestu i ponovno objavljene, "smijačne pripovetke" svjedoče i o poduzetnostima naše suvremenosti. O jednom neuspjelom pokušaju da se kao književnost predstavi ono što tu razinu ne može dosegnuti, na primjer. Uključuje se knjiga Marka Peića tako, ako već ne u književnu, ono u neku drugu tradiciju, i reagira na konvencije neke druge vrste. "Smijačne pripovetke" nastajale su, trebalo je to možda reći već na početku, 1954., 1955., 1977., 1978. i 1979. godine, a prvo su svjetlo dana ugledale u listu imenom "Hrvatska riječ", što se u predmetnoj knjizi prešućuje. Valjda zato što joj je autor "Bunjevac po poreklu" (cit. prema nav. dj., stražnji ovitak). A sve ovo skupa pobrojano svjedoči pak o još koječemu.

Petar Vuković

Kruga o prošlosti, sadašnjosti i budućnosti

DANICA JE KNJIGA ZA ČITANJE, KNJIGA ZA GLEDANJE

Na su je stari uvijek držali na dohvatarke. Služila im je i kao bilježnica. Služila za štivo. Čuvali je godinama. Ukućadi ostavili. Pričala im Danica o prošlosti, govorila o sadašnjosti, predviđala budućnost. Bila im na veselje. Šale im pripovijedala. Bila im od pomoći. Znala je kakvo će vrijeme biti. Društvo im je pravila. I mi ćemo tako. Imao li više vremena. sjest ćemo, tvoriti Danicu, pa se prepustiti njezinim stranicama

početak je Uvodnika kojim glavni urednik vlč. Stjepan Beretić ocrta ulogu najpoznatijeg kalendara među Hrvatima u prošlosti, te nakanu raznovrsnog štiva koje je imao u, krajem prošle godine objavljenoj,

"Subotičkoj danici (nova)", čime je nastavljena tradicija, istina prekidana, duga 76 godina. Na tradiciji utemeljenoj na tragu vjerovjerskog rada i kulturno-povijesnog očuvanja baštine, ovogodišnja Danica donosi bogate sadržaje koji su razdijeljeni u 16 ustaljenih tematskih djelova na 260 stranica.

Nakon odjeljka u kome su iznijeti osnovni astronomski, vremenski i podaci o blagdanima, te ustroj Crkve u svijetu i u Hrvata, slijede dva izvotka Papinih tekstova (iz enciklike "Nadolaskom trećeg tisućljeća" i iz poruke za Svjetski dan mira '96), te 35 duljih priloga. Među njima posebno izdvajamo dva teksta o svetici godine, sv. Male Terezije od Djeteta Isusa (iz pera Mate Miloša, OCD, i vlč. Andrije Kopilovića), eseje vjerske sadržine Tome Vereša, OP ("Kako obnoviti današnji svijet?"), vlč. Andrije Anišića ("Radujte se uvijek") i vlč. Andrije Kopilovića ("U susret velikom jubileju 2.000"). Iz etnografske baštine u

Danici se nalazi tekst našeg suradnika Alojzije Stantića "Hetija" (koji je u nastavcima objavljen u "Žigu") i dva teksta Ive Prčića, starijeg, koji dulji niz godina izlaze u nastavcima ("Bunjevačke narodne poslovice" i "Bunjevačke pučke sigre").

Od radova povijesne problematike vrijedi zabilježiti dva teksta vlč. Stjepana Beretića ("Društvo svete krunice" i "XV. stoljeće u Bačkoj"), zatim rad dr. Ante Sekulića "Uglednici drevne i brojne subotičke obitelji Kujundžić", te vrsni i pregledni rad mr. Josipa Ivanovića "Veliki jubilej subotičke gimnazije", koja ove godine slavi svoju 250. godišnjicu postojanja. Također, Danica donosi kratke prikaze svih objavljenih knjiga o bunjevačkim Hrvatima iz pera profesora Bele Gabrića, koji je, skupa s vlč. Andrijom Anišićom, sačinio kulturnu kroniku događaja u Bačkoj. Ovogodišnja "Subotička danica" sadrži u sebi i popularne radove iz medicine, poljodjelstva, te prikaze iz kulture, obljetnicama, pomene na pokojnike, te radove mladih. Danica je prožeta pjesmama hrvatskih suvremenih pjesnika.

Ovim je zaokruženo ovo hvale vrijedno djelo koje govori i svjedoči o naporima Crkve i njezinih djelatnika u dvorenju svog vjerskog naroda.

(t. ž.)

HAJINO PISMO WALTERU KOLLARU U AMERIKU

U povodu stote obljetnice rođenja Pere Tumbasa Haje (1891–1967), našega najvećeg umjetnika tamburice, pisao sam u više navrata o njegovom životu i djelu u raznim novinama, glasilima i godišnjacima (npr. Glas Koncila, br. 27/1991, Glas ravnice, br. 11. i 12/1991, kalendar Danica (Zagreb) i Subotička Danica za 1992. godinu). Ti su napisi bili, koliko znam, dobro primljeni, osobito onaj u Subotičkoj Danici koji je Ante Sekulić uvrstio u svoju antologiju "Književnost podunavskih Hrvata u XX. stoljeću" (Zagreb 1996, str. 294–297), jer su u njima iznesene neke dotada nepoznate činjenice iz Hajina života i djela do kojih sam došao istraživanjima u Subotici – na primjer kod njegova sina Kalmana i bliskog suradnika dr. Josipa Stantića – pa čak i u Americi. Poznato je, naime, da je nakon senzacionalnog uspjeha bunjevačke folklorne grupe koja je pod vodstvom Pere Tumbasa osvojila prvu nagradu na međunarodnom festivalu narodnih igara i pjesama 1952. godine u Engleskoj, ugledni dirigent društva "Tamburitza" na američkom sveučilištu Duquesne u Pittsburghu g. Walter Kollar uspostavio prijateljske veze s našim umjetnikom i godinama se dopisivao s njim tražeći suradnju. Dva Kollarova pisma Haji, odnosno njihove ulomke, objavio je Pavao Bačić u svojoj brošuri "Pero Tumbasa Hajo. Umjetnik tamburice" (Subotica 1969, str. 12–14), ali još nijedno Hajino pismo gospodinu Kollaru – ako se ne varam – nije objavljeno.

Zahvaljujući prijateljskom posredovanju moga gimnazijskog kolege Imrea Šifliša, koji živi u SAD, g. Kollar mi je 1991. poslao, između ostaloga, jedan primjerak njegova časopisa "The Tamburitza" (novembar-decembar 1961) u kojemu ukratko prikazuje život i djelo Pere Tumbasa za sjevernoameričku publiku i – što me je vrlo ugodno iznenadilo – fotokopiju Hajinog vlastoručnog pisma njemu od 14. siječnja 1957. godine. Ovdje objavljujem neke ulomke toga pisma točno onako kako je napisao sam Hajo, bez ikakvih pravopisnih ispravaka, iako moram upozoriti da je fotokopija mjestimice izbledjela, nejasna. Također napominjem da u pismu ne treba tražiti nikakve književno-umjetničke kvalitete. Ono je isključivo izraz velikog prijateljstva i intenzivne glazbene suradnje dvaju ljubitelja tamburice. Evo doslovnog prijepisa toga pisma u ulomcima:

14 – I 1957 g. Subotica, Jugoslavija
Gosp. Vladimir W. Kolar!

Vaše pismo od 20.XII.1956. sa čestitkom Božića primio sam ukolem mi pišete da ste poslali jedan skroman mali paket, koje sam ga primio na pošti 12 I 1957x g.

U njemu, paketu je bilo; 2,25 kg, spageta, 2,25 kg šećera, 2,25 kg kave Santos, 2,25 kg riža, kojem Vam zahvaljujem na pošiljci i dobroti što ste učinili za mene.

Jako mi je milo i rado kada ste pisali o mojema Smesama koje sam obradio da ste ih izveli na koncertima i koje je sa uspehom izvedena bila.

Ja bih vam mogao da napišem još nekoliko lepih komada (...)

Imamo mi sada lepих pesama narodni isto : Srpski, Makedonski, Dalmatinski it.d.

Sada baš radim najednoj smjesi Dalmatinski pesama. (...)

Ako želite još nešto da Vam pošaljem a vi gosp Kollar objasnite da kako želite.

Ja imam isto partiture koje šaljem za druga društva i ta mi naredu, da kakva obrada treba da bude prema ja tako obradim.

Molim vas pišite mi, dali je vam nešto potrebno, pesme kakve ili smese koji ili još nešto.

Primitite iskren pozdrav od vašega Pera Tumbasa i kojem molim da ćemo ostati u dobrim prijateljskim odnosu. Pozdrav Tumbasa Pera Subotica

Matije Gubca ulica broj 82

Jugoslavija

Kao što se vidi Hajino pismo je pisano na brzinu, prilično nemarno i mjestimice je nejasno. Pod "smesama" očito misli na spletove igara.

Ove 1997. godine trideseta je obljetnica smrti našega velikana tamburice. Za očekivati je da će Subotica dostojno proslaviti ovu godišnjicu koja je pred vratima.

Ali posebno koristim ovu priliku da predložim glazbenoj sekciji "Bunjevačkog kola", Instituta "Ivan Antunović" i drugim kompetentnim ustanovama i osobama da ove godine pokrenu jedan važan pothvat: da počnu skupljati cjelokupnu korespondenciju između gospodina W. Kollara i našega Haje te da se ona objelodani uz potreban uvod, bilješke i objašnjenja u jednoj zasebnoj publikaciji. Po mom znanju ta je korespondencija počela na W. Kollarovu inicijativu 15. lipnja 1955. i trajala sve do Hajine smrti 5. ožujka 1967.

Po sebi je razumljivo da bi sličan pothvat trebalo poduzeti i u pogledu korespondencije ostalih subotičkih glazbenika: Đure Arnolda (1781–1848), začetnika organiziranoga glazbenog života u Subotici, Franje Gaala (1860–1906), Lisztova učenika i direktora Muzičke škole, Ernesta Lanyja (1861–1923), predsjednika Filharmonijskog društva i učitelja Pere Tumbasa Haje od 1904. do 1905., te Albe Vidakovića (1914–1964) o kome u "Muzičkoj enciklopediji" (Zagreb 1963, knj. II, str. 762) piše da je jedan od najistaknutijih muzikologa i skladatelja crkvene glazbe koji su do danas djelovali na ovim prostorima. Izvedba ovih pothvata prijeko je potrebna kako za očuvanje europskog kulturnog indetiteta Subotice tako i za njezin ulazak u treće tisućljeće.

Tomu Vereš

Crtrice o tamburašima:

Pero Tumbas - Hajo

Vjerojatno najznamenitiji bunjevački primaš tamburaš je Pero Tumbas Hajo.

Rođen je 29. lipnja 1891. u Subotici, u srcu bunjevačke oblasti i postojbini bunjevačkog momačkog kola. Nadimak "Hajo" mu je dao njegov djed, koji je, slučajno, bio gajdaš.

U svojim ranim danima, Tumbas je studirao violinu i klarinet. Međutim, njegova prva ljubav je bila tambura na kojoj postao posve vrstan tehničar. Bio je ravnatelj Tamburaškog orkestra Radio Beograda od 1930 do 1938. Od 1941. neprekidno rukovodi različitim tamburaškim i narodnim sastavima u Subotici. Godine 1947. je započeo podučavati tamburu i srodnu narodnu muziku u državnim muzičkim školama.

Na svjetskom festivalu održanom u Engleskoj srpnja 1952. Jugoslavija je osvojila prvu nagradu za veličanstvenu izvedbu. Vođa ove tamburaške i folklorne grupe je bio, naravno, Pero Tumbas.

Premda u mirovini od 1958., Pero Tumbas "Hajo" nastavlja komponirati i aranžirati brojne partiture za tamburu, djelatnost kojom se bavi posljednjih 50 godina.

Zahvaljujući svojoj velikoj vještini i tehničkoj spretnosti na tamburi, Pero Tumbas "Hajo" se dugo drži za jednog od najvećih primaša.

("The Tamburitza" Vol. 4 Num. 4, Pittsburgh, Nov-Dec 1961) prijev. sa engl. - s.b.

Aforizmi

- Oporba Srbije se zajedno šeta ulicama, a vlast udruženu poziciju besplatno voze.
- Živimo u oblacima. Dakle mi smo nebeski narod!
- Mnogi političari su zasukali rukave. Ne rade im klima uređaji.
- Beogradski studenti nisu u stanju vratiti dnevnim obvezama, kako im preporuča vlast. Pao im mrak na oči.
- Političaru drugi pišu govore kako se ne vidjelo što on misli.
- Elektrodistribucija je odbacila blok tarifu. Vjeruje da će biti efikasnija šok terapija.
- Umirem od gole istine. Servirajte mi punu jenu laž!
- Kod nas mirovine, a u svijetu to zovu socialna pomoć.
- U saclašnjim uvjetima jedino djeca mogu putovati – na krilima mašte.
- Slovenci su me tek tada shvatili kada sam rekao: prosim.
- U RTS nešto smrdi. Izgleda da je riječ o ustajaloj istini.

Dujko Ru

- Najveća osobna tragedija za poltrona je oboljevanje od okoštavanja kralježnice.
- Što više želimo sačuvati mir, postajemo nemirniji.
- Kada pretjeramo u kritici nesvjesno se indetificiramo s negativitetom kritizirane osobe.
- Viši modalitet razmišljanja: truditi se svakog razumjeti, ali pri tom imati na umu da to ne možemo uvijek postići.
- Narode, probudi se, da se ne dogodiš u snu!
- Najbolje se vidi iz kuta od 90 stupnjeva.
- Mislio sam da mi je prisn prijatelj, međutim on je bio previše sirov.
- Jaja se bacaju da bi se spriječila populacija "pilećih mozgova".
- Potencijalna opasnost za verbalnog akrobata: da se omakne i postane nijemi nekrabata.
- Ne plašimo se za egzistenciju dok imamo tako vrle i sposobne ment(i)ore!

Željko Skender

ŽACKALO

IZ POLJOPRIUREDNIKA ZA POLJOPRIUREDNIKA

kažu

- I mi se bavimo rekreacijom, iskačemo iz sopstvene kože.
  - Na putu izlaska iz krize, svi bi da nam naplate drumarinu.
  - Iako nam je zemlja plodna, obećanja te niču.
  - I mi konja za trku imamo, ali niko neće sjaši.
  - Umesto okruglih, bolji su puni stolovi.
- ### Kaiš
- Mora da stežemo kaiš, kad smo svuda olabavili.
  - Lako bi rešili zadatke, da svako nema svoje rešenje.
  - Uvukli su nam se pod kožu, do novčanika.
  - Oni rade udarnički, stalno nas udaraju p džepu.
  - Najopasnije je stati na žulj, onima koji nemaju.
  - Dok mi mlatimo praznu slamu, kukolj napreduje.
  - Lako je njemu da bude rekorder, agrar hobi.
  - Ko peva, uglavnom ne misli. Broji nove.
  - Vo se veže za rogove, a diler za devize!

(na. v)

KADA ĆE BITI ISPLAĆEN SUNCOKRET?

Na području Subotice pod suncokretom 1996. godini bilo je zasejano ukupno 74 ha, od čega na privatnom sektoru 64,29%, a u društvenom sektoru 9,71% ili 35,71%. Prosečan prinos je bio 2,1 tona suncokreta po hektaru. Uroda suncokreta počela je polovinom oktobra, sve količine su uglavnom preko proizvođača proizvođača i otkupa prodane. Do danas nije isplaćeno za više od 1,45 dinara po kg, iako je zaštitna cena 1,90, a bilo je i o ceni od 1,92 dinara. Zaštitnu cenu odredila Savezna vlada, a za tu cenu se govori "prof. dr. Tihomir Vrebalov, ministar za poljoprivredu, koji je rekao, a posebno proizvodnji ove kulture mnogo doprineo, ali oko blagovremene isplate, pa i sada, da se ubrza isplata, ništa ne može učiniti. Stiče se utisak da njega više niko ne sluša. Baš iz tog razloga, a nakon niz godina da se ubrza isplata suncokreta ili u skladu sa zahtevima zemljoradnika, koje je predstavio sindikat zemljoradnika Srbije, još u decembru 1996. godine uputio na niz adresi, pored blokade puteva i uljara (uljara, šećerana, sojare), te neuspelog razgovora sa saveznim premijerom dr. Milanom Kitićem, koji dvestotinačlanu

delegaciju nije primio, tražen je prijem kod potpredsednika vlade Republike Srbije i ministra za poljoprivredu Nedeljka Šipovca.

Osmočlana delegacija koja je bila na ovom sastanku 13. januara 1997. godine tražila je da isplata preostalog dela suncokreta, šećerne repe i soje bude odmah i to po ceni po 1,90 dinara, uz priznavanje kamate od dana predaje.

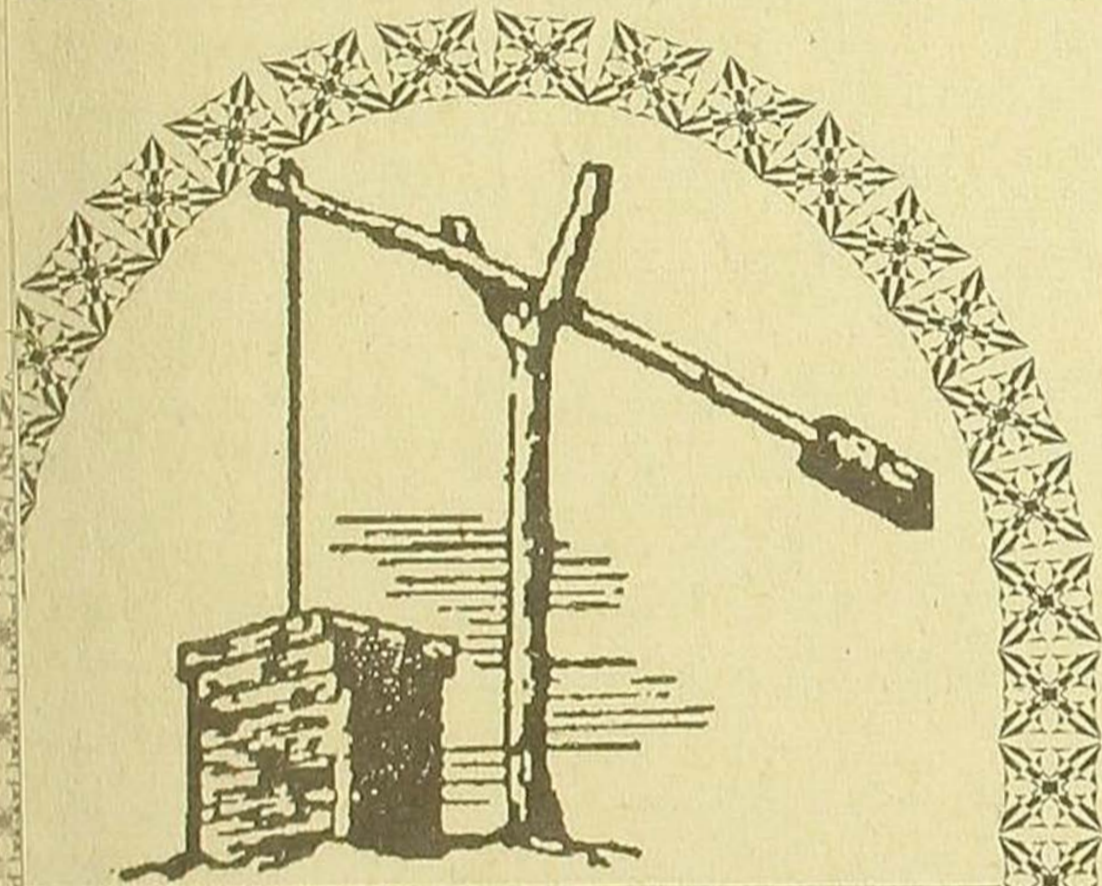
Sa datim odgovorom, zemljoradnici nisu zadovoljni, jer je konačna isplata prolongirana ne zna se dokle. Naime, isplata preostalog dela treba da bude u više vidova. Samo manji deo, oko trećine, može biti isplaćen u kešu, a ostalo kroz robu ili komercijalne zapise. Naime, Vlada treba još da donese uredbu i odluku u vezi isplate, pa tek onda da se pristupi konačnoj isplati. Od Narodne banke treba da se odobri preradivačima kredit po relativno povoljnim uslovima, kojeg ovi treba da prihvate, a taj kredit bi eventualno iznosio 200-250 miliona za isplatu ne samo suncokreta, nego i šećerne repe i soje. Ostala gotovinska isplata treba da bude iz redovnog priliva proizvođača ulja, šećera i sojinih proizvoda. Taj priliv je nezadovoljavajući. Nadalje, zemljoradnici bi trebali da pridu ozbiljnijem plaćanju poreza,

bilo gotovinski ili putem robne kompenzacije, a za čega već postoji uredba. Nadalje, trebalo bi više da se uzimaju proizvodi preradivačke industrije (ulje, suncokretova sačma, majoneza, margarin), te npr. riblje brašno sa kojim u izvesnim količinama raspoložu Republičke robne rezerve. Da bi uljare povećale priliv novca, prema potpredsedniku vlade Republike Srbije, trebalo bi da izvoze svoje proizvode, pa makar i po ceni gubitka na tom poslu. Postoje mogućnosti da se izdaju komercijalni zapisi za kupovinu trajnih potrošnih dobara, sa priznatom kamatom.

Obećanja mnogo, načina isplate mnogo, ali se konačno rešenje još ne vidi. Nismo ga videli mi koji smo bili na tom sastanku, a da li ga vide zemljoradnici, odgovor je jasan. Zemljoradnici zadovoljavajuće rešenje za efikasnu i brzu isplatu prodatog suncokreta, sigurno ne vide, a sva ovakva rešenja su još uvek golub na grani.

Međutim, hajde da verujemo potpredsedniku vlade Republike Srbije, makar još petnaest dana, jer on je rekao da ono što misli da se ne može realizovati on neće ni predlagati.

Mr. Ivan Rudinski

SALAŠ

ZEMLJORADNIČKA ZADRUGA

Služba bele tehnike **FREON** * * *

04/52-918 vi. Gabrić Grgo

Nikole Kujundžića 10
stan: Pazinska 11 (22-455)

Zanimljivosti

PČELE NE NAGRIZAJU PLODOVE VOĆA I GROŽĐA

U toku godine, kada u prirodi nema ili ima vrlo malo nektara, pčele posjećuju zrele plodove voća i grožđa i iz njih sišu slatke sokove.

Međutim, pčele nikad svojim čeljustima ne nagrize plodove voća i grožđa da bi iz njih sisale sokove. Pčele sisaju sokove samo iz onih plodova koji su već nagrizeni od drugih životinja, kao što su npr. osice, ptice, domaća živina, zatim kad se grožđe u voće mulja radi dalje prerade, kada zrna grožđa pucaju od bujnosti ili kišovityh dana, naročito kod onih sorata koje imaju tanke opne na zrnelju i drugo. Pojedine plijesni izazivaju takođe pucanje zrnelja grožđa.

Ovaj problem nije novijeg datuma. Izgleda da su ovi problemi nagrizeni odnose između pčelara, voćara i vinogradara još mnogo ranije. U pčelarskom časopisu iz 1965. godine tekstopisac Jovan Momirovski, pišući o ovoj problematici, između ostalog navodi i slijedeće: "Profesor Jovan Živanović (smatra se utemeljiteljem modernog pčelarstva, op. p.) držao je pčele u vinogradima blizu Sremskih Karlovaca. Vinogradari videvši pčele na grožđu, podneli su tužbu sudu protiv Živanovića. Da bi dokazao neosnovanost njihove tužbe on je stavio grozd u košnicu i posle 24 sata komisijski su košnicu otvorili i utvrdili da je grozd čitav. Živanović je napravio još jedan opit: izbockao je zrna grožđa iglom i metnuo grozd u košnicu, poslije vadenja utvrdili su da su pčele isisale sok samo sa izbodenih zrna".

Iz izloženog se jasno vidi da pčele nemaju nagon ili instikt da čeljustima nagrize plodove da bi iz njih sisale sokove, već da sisaju sokove samo iz onih plodova koji su na bilo koji način već nagrizeni.

Ante Zamborčević

Gemini - commerce
SUBOTICA, Lenjinov park 1/II,
☎ 51-093, 52-087

Kancelarijski
materijal
i pribor

GARANT

Za ribiče

ŠARAN

(CIPRINUS CARPIO L.)

(KARP, KRAP, MADŽARSKI: PONTY)

O šaranu je već toliko napisano pa se čini da se o njemu sve zna; dovoljno je to znanje primjeniti, ponekad uz pomoć Fortune, pa će se naći u čuvarici. Međutim, posljednjih godina se sve više govori i piše o šaranu, i nekim drugim ribama (smud, bandar, turpan i dr.) da se odličan ulov postiže noću, između 21-22 sata do 4-5 sati ujutro. Tada se ulovi najviše kapitalnih primjeraka. To nam govori iskustvo naših kolega iz više zemalja, pa vrijedi provjeriti to njihovo iskustvo.

Nažalost, u nas u pojedinim vodama noćni ribolov nije dopušten (Palić, Ludoš i dr.). Neobjašnjiva nam je zabrana noćnog ribolova, a govori se da je donijeta da bi se smanjila ribokrađa. Je li to i točno? Ribokrađa se sprečava na drugi način; u istinski pravnim državama to je već odavno regulirano propisima, koje sprovodi dobro organizirana čuvarska služba uz pomoć policije. Ova je zabrana u suprotnosti s pojavom da se u sred dana mogu vidjeti nesavjesne ribokradice kako "češljanjem" velikim trokrakim udicama love (usput i ozlijede veliki broj) riba bez ikakvog sankcioniranja. Nije nam poznato da je neki od ovakvih ribokradica kažnjen.

Šaran se noću lovi istim priborom kao i danju, ali je za noćni ribolov poželjan plovak s fluorescentnom antenom ili još bolje s antenom u koju se može ugraditi svijetleća kapsula, koja svijetli po nekoliko sati (4-5). Ako se primjenjuje ribolov na dnu onda je najpouzdaniji signalizator zvonce. Postoje i zvučni elektronski signalizatori zatezanja strune, koji olakšavaju nadzor nad priborom, ali zato ribolovu umanjuju draž. Pošto se ne može očekivati da će šaran "raditi" baš svaku noć, napose ne kapitalci, da bi vrijeme ribolova bilo zanimljivije mogu se loviti turpani, u vodama gdje su zastupljeni. Naime, ova riba je izrazito aktivna noću i tad se uspješno love veliki primjerci od 150-200 gr i više često na desetine komada.

Mamci u noćnom ribolovu na šarana su isti kao i danju s tim da se dobar uspjeh može očekivati na dobro njegovanom mjestu,

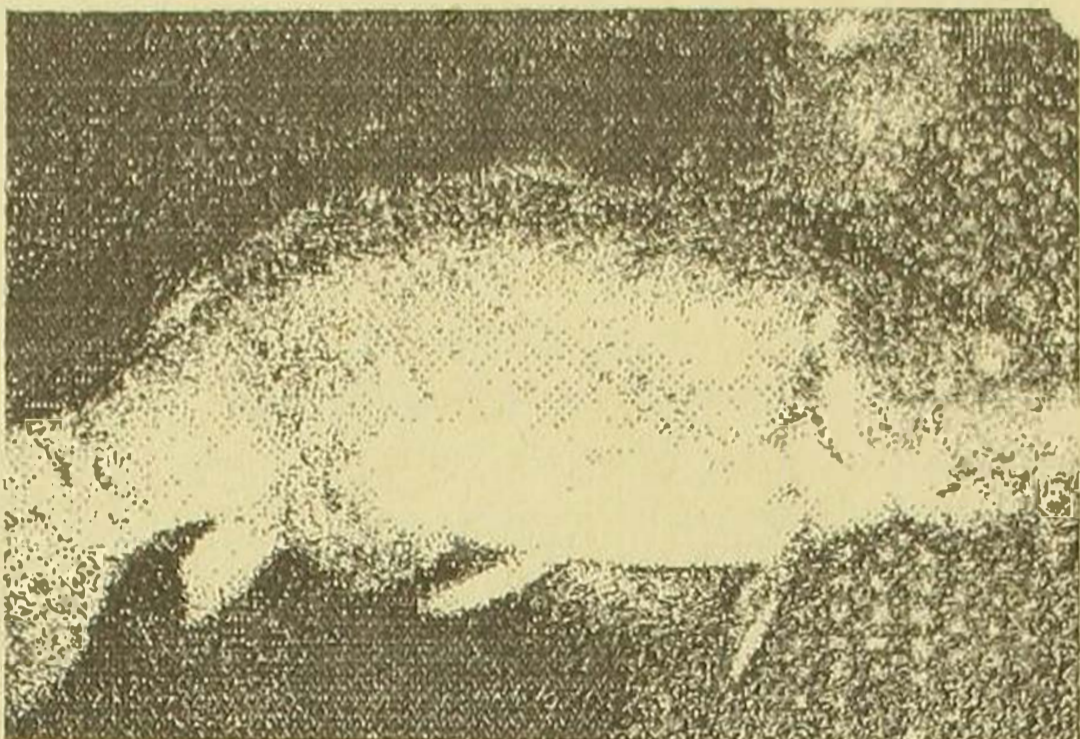
održavanom prihranjivanjem. U noćnom ribolovu bitno je više nego dnevnom da se ribič pritaži, sjedini s okolišem, jer se noću ribe priljubljuju obali u potrazi za hranom, pa lako uoče prisustvo ribiča, bilo ga vide ili čuju.

Draž ovakvog ribolova razumije samo onaj tko je bar jednom prenoćio kraj neke vode i uživao u okolišu natkrivenim nebeskim svodom punih zvijezda, osvjetljen mjesečinom, pogotovu u vrijeme uštapa. Tako provedeno vrijeme se ne može zaboraviti. Noćni ribolov jedino remeti oglašavanje nekih životinja, napose ptica, koje su u vrijeme vrlo aktivne, pa tako čovjeku stavljaju do znanja da nisu usamljeni.

Ovaj način ribolova je zahtjevan, nužna je odgovarajuća oprema i oprema za kampiranje i prilagođena garderoba. Vrijeme je noću kraj vode uvijek svježije, čak i u vrijeme kanikule. Uz to treba primjeniti odgovarajuću zaštitu od komarica, koje su aktivne naročito u večernjim i jutarnjim satima. Pogodno vrijeme za noćni ribolov zavidi od početka jesenskih prilika, a može se primjenjivati već u druge polovice travnja do sredine listopada.

Uvjero sam se više puta u svu ljepotu doživljaja noćnog ribolova, pa zato želim da se ovdje očekujem pogodne vremenske prilike kada će se opet moći upražnjavati. Doživljaji u noćnom ribolovu ostanu nezaboravni.

Alojzije Stantić

I ovaj šaran kapitalac je ulovljen u noći

Recept za pripremu ribe:

Šaran s vrhnjem

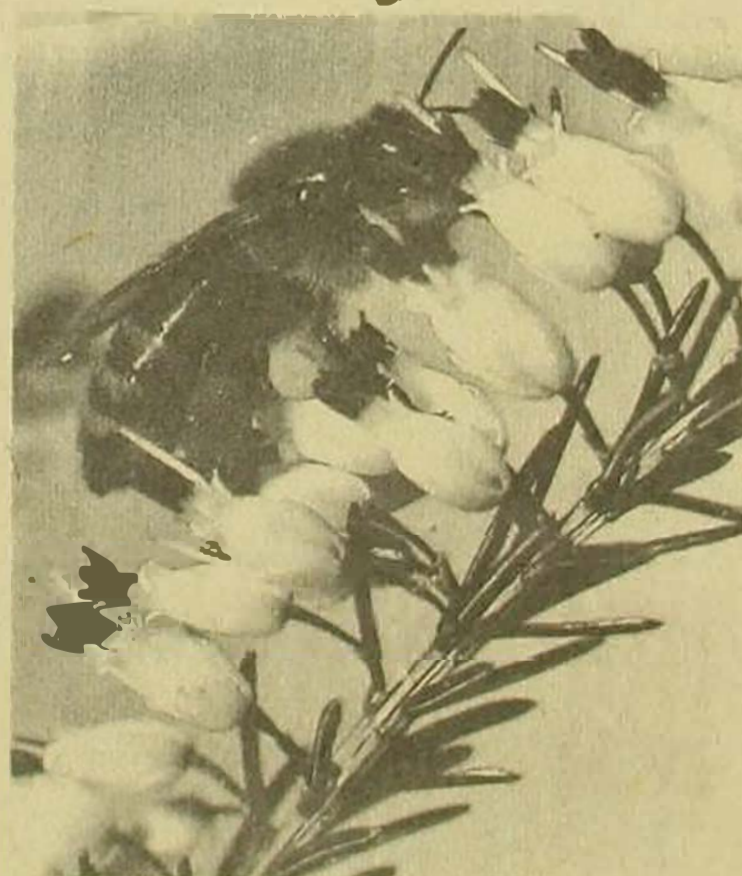
Za 6 osoba treba: šaran od oko 1,5 kg, 20 dkg šampinjona, 2 dkg maslaca, 3 dcl vrhnja, 5 dkg crvenog luka, 4 dkg brašna, 2 dcl bijelog vina (suhog), 2 dkg soli, 1 gr mljevenog papra, prilog.

Očišćenog šarana iseći na komade debljine prsta, u njemu utrljati sol i papar i staviti ih na dno maslacem namazane posude. Šampinjone iseći na komadiće i izmješati ih s crvenim lukom i vinom. S ovom smjesom ravnomjerno prekriti komade šarana. Ribicu rerni sve zapeći i kada je meso omekšalo površinu politi s vrhnjem izmješanim s brašnom i tako zapeći. Servirati s kuhanim krumpirom u slanoj vodi.

do 1 stupnja. Prije toga, svjetlo treba zakloniti crvenim papirom i upotrebiti baterijsku lampu s crvenim svjetlom. Odmah po dodavanju okvira s medom, prostoriju treba zagrijati do 25 C. Ovo se čini tako da bi se pčele, koje su na podnici ili zidovima košnice, što prije prikupile uz klube. Pčelari ne smiju zaboraviti da na leta postaviti mrežastu žicu kako pčele ne bi izlazile iz košnice.

Poslije prihranjivanja, košnicu s pčelama treba ostaviti u zračnoj prostoriji sve dok se prirodno ne ohladi i dok se ne u potpunosti osuše. Sunčani i topao dan. Tada košnicu treba iznijeti napolje. Leta treba okrenuti k suncu, da bi se pčele pročitile.

Pčele se u ovo doba godine ne smiju uznemiravati

Ante Zamborčević

Pčelarstvo

ZIMSKO PRIHRANJIVANJE

U siječnju pčelinje zajednice treba prihranjivati samo ako postoji opasnost da pčele uginu od gladi

Pčelinje zajednice su po pravilu u siječnju ne prihranjuju. To se čini samo kada nije osigurana zimnica, pa postoji opasnost da pčele uginu od gladi.

Osobno smatram da ovo prihranjivanje treba izbjegavati. Međutim, ako se ipak dogodi da pčelar iz bilo kog razloga bude primoran pojedine zajednice tokom zime hraniti, onda taj posao treba obaviti veoma oprezno, jer pčele se prihranjuju zimi drugačije nego u proljeće, ljeto i jesen.

Obzirom na ovogodišnju zimu, nimalo povoljnu za pčelare, prihranjivanje u siječnju treba obaviti u prostoriji koja se može zagrijati do 25 stupnjeva C. Ovaj posao se uspješno obavlja i u suvom podrumu u kojem temperatura ne smije biti ispod 12 C. Iskustva mnogih pčelara govore da je za zimsko prihranjivanje veoma dobar med u saću. Međutim, dobri rezultati se postižu i dodavanjem šećerno-medjenih pogača.

Med u saću treba staviti uz pčelinje klube. Dodavanje medjenih okvira treba obavljati u zamračenoj prostoriji gdje je temperatura od 0

Ovo (možda) niste znali

IDENTIFIKACIJA RIBA

Identifikacija – da se utvrdi da netko ili nešto jest ono što se prikazuje – sve do novijeg doba je predstavljala velika zagonetku kako nekoga ili nešto da utvrde da je to zara. Danas za naučenjake više nema tajni u identifikaciji – su je utvrdili i za ribe.

Među ribama je dosta sličnih jedna drugoj, koje je pr pogled teško razlikovati, napose je tako kod sitne ribe, nekih riba iz porodice šarana i dr. Pošto za identifikaciju riba postoji utvrđeni obrazac moguće je nepogrešivo utvrditi za svaku ribu kojoj vrsti i kom rodu pripada.

Na pr. obrazac za utvrđivanje šarana je:

I III-IV 18-20, 5-6, 1.1. 33 5-6/5-6 40;

za štuku:

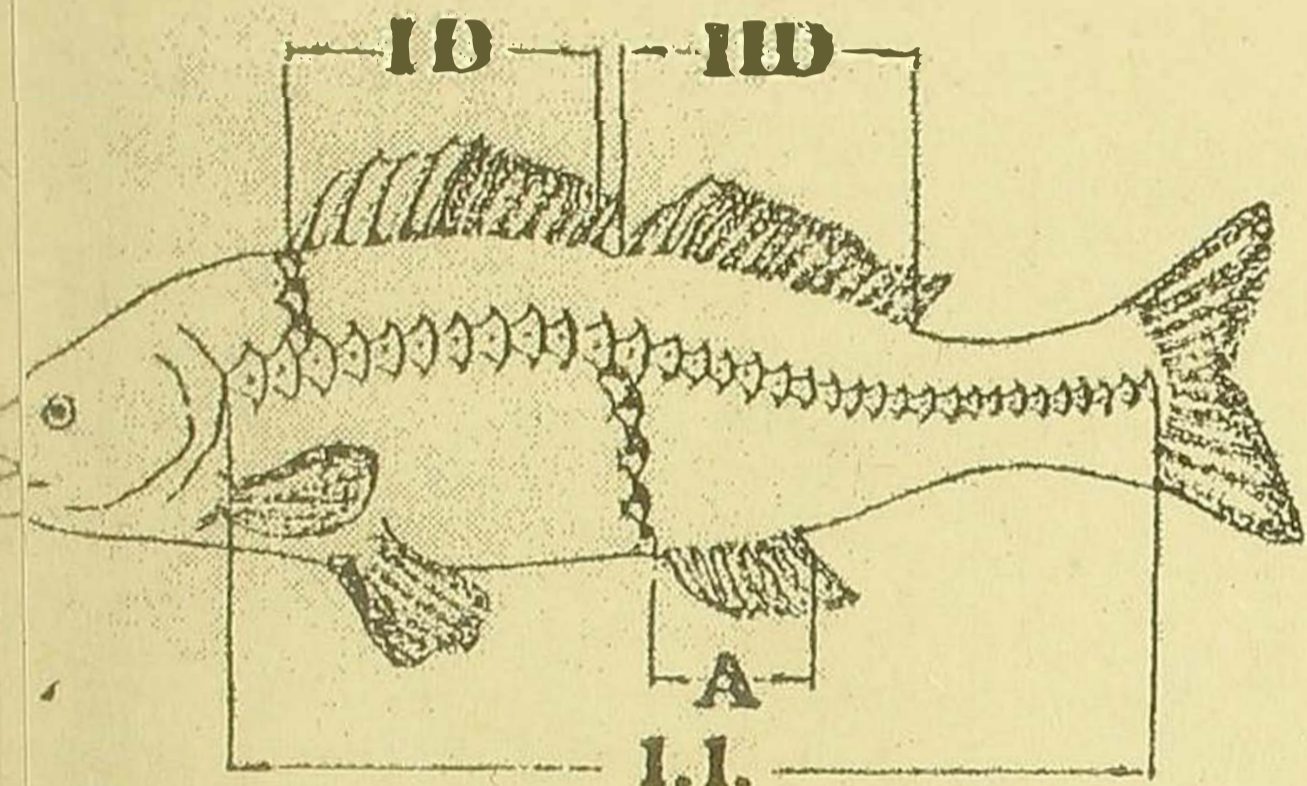
VI-X 12-16, A IV-VIII 10-13, 1.1.121

7/12-15 144;

za smuđa (zuban):

XIII-XV, II D I-III 19-23, A II-III 10-14, 1.1.80

6/16-24 99;

za smuđa (kamenjar):

XII-XIV, II D I-II 20-22, A II : -10,1.1.70

0-2/21-22 itd.

U praksi će čak i vrlo iskusni ribič teško razlikovati, kad ih odvojeno vidi, a da su npr. težine od 1 kg., koji je zuban – zuban, a koji smuđ – kamenjar. Međutim, gornji obrazac pokazuje kolika je velika razlika između ove dvije ribe.

U našem primjeru obrazac za šarana znači:

I D (ili samo D) – dorzalna (leđna) peraja ima 3-4 negranate žbice u peraji, a 18-20 granatih žbica u peraji,

II D – je druga dorzalna (leđna) peraja – šaran je šaran.

A – analna – podrepna peraja ima 3 negranate žbice u peraji i 5-6 granatih žbica.

I.I. je bočna linija (Linea lateralis) i znači da u njoj ima 21 – 144 pločica (krljušti) od glave do repne peraje. Brojevi iznad crte znače da ima 5-6 pločica od bočne linije do prve negranate žbice leđne peraje, a brojevi ispod crte znače da ima 5-6 pločica od bočne linije do prve negranate žbice analne (podrepne) peraje.

Možda se čini da je obrazac utvrđivanja identiteta ribe prilično složen ali uz posjedovanje točnog opisa svake ribe, može se vrlo brzo i nepogrešivo utvrditi naziv rasprostranjen i često vrlo sličnih sitnih bijelih riba, koje mnogi nazivaju keđeri jer im neznaju ime.

jednostavno – zar ne?

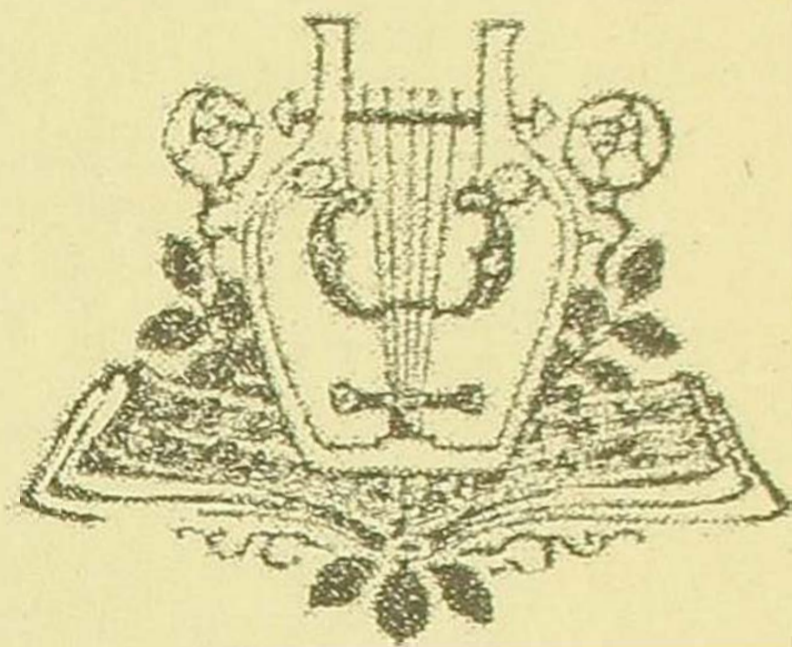
Priredio: Alojzije Stantić

VELIKO PRELO

Marin, prvi god (1) u godini, pada u vrime poklada (2) i uvijek se na njegov održalo Veliko prelo. Oma posli Božića ljudi su o njem počeli divaniti jer su poklade vrime disnotora, zabava i obiteljski prela. U to vrime na salašima nije bilo bogzna kako veliki poslova, pa je tako i bilo odmorno za zabavu. Za ovaj god su se svi unaprid spremali, tribalo se za njegov ponovit odilom il ruvom, da se na Velikom prelu mož pokazt. Ko je išo na tu zabavu moro je bit viđen, al i da je svojim lipim izgledom uveliča. Na ovaj god se većina mladi iz jednog godišta zamomčila il zadivojčila, pa su stariji momci jedva čekali da vide koje će se nove divojke pojavit, jel one nisu zauzete. Dikoji momak je kazo: "Dočekaću Veliko prelo pa ću na njem probat begenisat (3) divojku". Veliko prelo je bila prilika da se mladi nađu, upoznaju, da "pođu" (4) jedno s drugim, iz čeg će se (obično) izrodit zajednički život. Mladi onda nisu imali vremena da se otežu sa zabavljanjem, jel je tribalo što prija osnovat obitelj, izrodit i podignit dicit. Mladi se onda nisu mogli vidat kad kome padne na pamet, ko danas, pa je zato i god bio prilika da se oni nađu i zabave.

Oni koji su stali bliže jedni drugima vidali su se češće, nediljom prid crkvom, al su duže mogli bit zajedno samo na kakim zabavama, u kolu il skupštini.

Bunjevačko Veliko prelo su od prvog održavanja svaki put uveličali viđeni predstavnici Mađžara i Srba, kad su pozivani ko počasni gosti i misto njim je bilo u pročelju. Naši ugledni pridstavnici su njim uzvraćali positom na njevim zabavama, kod Mađžara na "Farsangi bal", a kod Srba na Svetosavski bal. Onda su se narodi međusobom i ovako poštivali i pokazli da su složni.

VELIKO PRELO 1913. GODINE

Još zdravo davno mama mi je dala ovaj Raspored trideset i petog Bunjevačkog Velikog prela, održanog 2. veljače 1913. Onda su za svako Veliko prelo pravili Raspored (danas je to program) u kojem su napisali šta će se izvest u zabavnom dilu i koje će se igre igrat. Da zavirimo malo u njegov; da vidimo kako je to onda bilo:

"Raspored"	2. Veliko kolo.	znak:
I.	3. Valjka (Valzer)	Kasina nas sve želi,
1. Pisma: "Sad je nama svečan dan!..." pjeva tamburaški zbor.	4. Mađžarac.	Da s nama veseli – Mili brate, Bunjevče.
2. Kolo.	5. Rokoko.	
3. Seljančica.	6. Okretuša.	
4. Bunjevka.	7. Natalija kolo.	I ko j stari i ko j mlad
5. Mađžarac.	8. Valjka (Valzer).	Sve na prelo hajdmo
6. Valjka (Valzer).	9. Kolo do zore.	sad,
7. Okretuša.	Preljska pisma	Sad je tridest pet godi-
8. Sarajevka.	Sad je nama svečan dan,	na,
9. Okretuša.	Svanuo nam Marin dan	Odkako je kasina
II. Odmor	;-	Mili brate, Bunjevče.
1. "Prid prozorom procvatala ruža", uglazbio Josip Mlinko, pjeva tamburaški zbor.	Veselje nam nastaje, Prelo nam se sastaje – Prelo Naše veliko. Vrh Kasine nov barjak. Svud se znade, to je	Živila nam Kasina, Još sijaset godina, Živila nam Kasina, Skupština starešina Još sijaset godina!"

(Da spomenem Raspored je od riči do riči ovako napisan.)

Ovu preljsku pismu je na početku otpivo tamburaški zbor. Nažalost ne znamo kome tribamo zafalit da je pismu napiso i uglazbio.

Veliko prelo je bila samo jedna prilika, akad su naši preci pokazali kako se triba pazit s drugim narodima s kojima se živi, kako se triba poštivat. Mi smo od nji naučili i to triba da pridamo u nasleđe našim mladima, da bi i oni taku bili. Eto, taku su bili naši stari, taku smo i mi, to pokazujemo svima s kojima živimo, očekujuć da će to i novodošli razumit i privatit, jel nema drugačijeg načina za mirni šuživot.

Manje poznate riči:

- (1) – god – blagdan kad su se mladi u varoši momčili i divojčili
- (2) – veljače – Marin (Veliko prelo), Debo četvrtak – četvrtak ispred čiste stide (Pepelnice), 6. lipnja Brišančevo (Tijelovo), 29. lipnja Petrov (Petar i Pavao); 15. kolovoza Veliki Gospojina, i poslićnja nedilja prid Advent (1. prosinca)
- (3) – poklade – vrime od Sveta Ti kralja (6. siječnja) do čiste stide (Pepelnice)
- (4) – begenisat – izabrat po svom ukusu
- (4) – "pođ" – u ovom slučaju kad se dvoje mladi počmu zabavljat

Alojzije Stantić

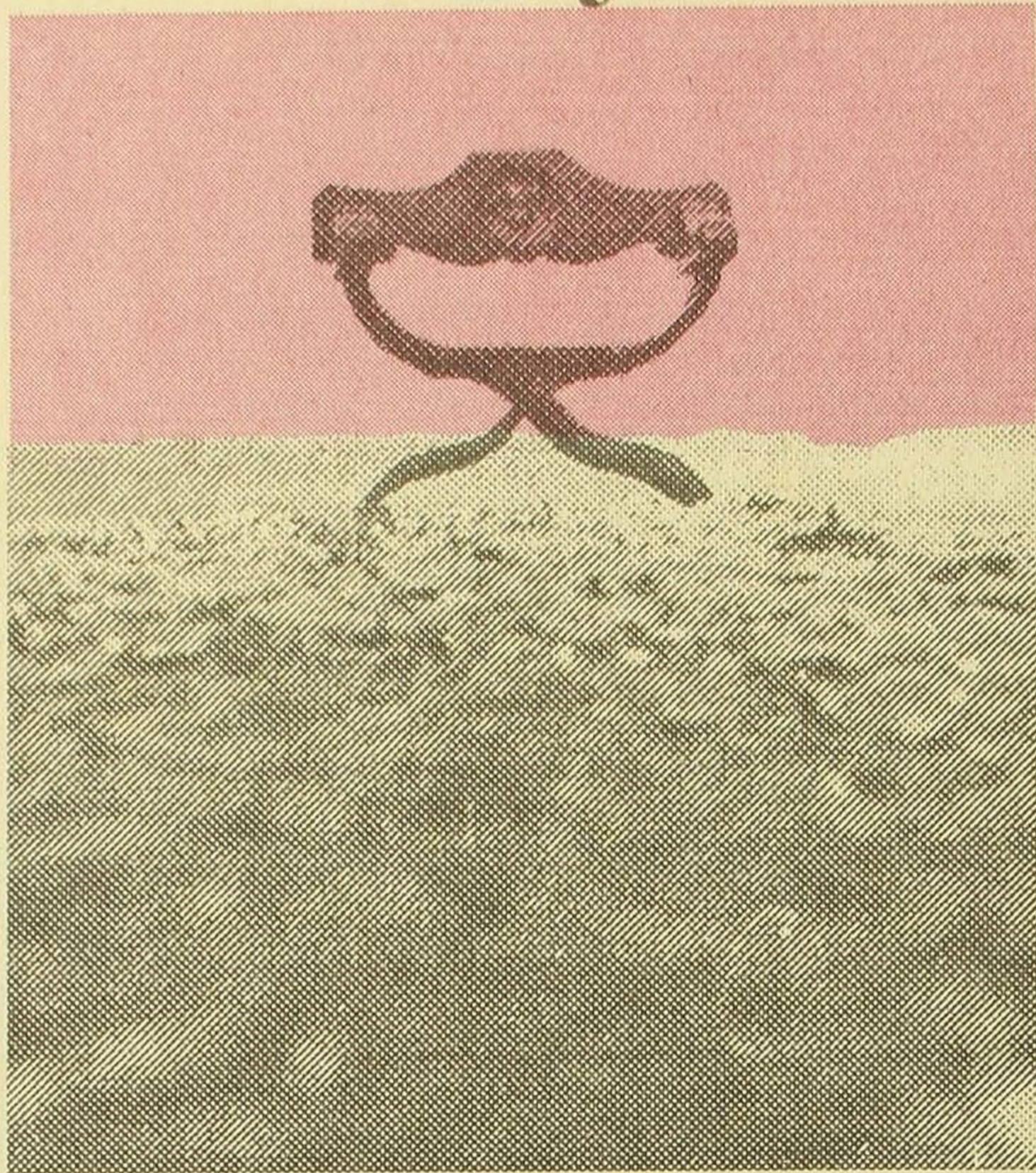
Nudimo prave KULINARSKÉ DUKATE!

od 12 do 24 sata (osim ponedjeljkom)

Dođite u Preradovićevo 4

☎ 30-136

MRZIM I JA VAS!

Iz starog tisa

- NIKIMA JOŠ NI SADA NIJE JASNO ŠTA SU BUNJEVCI. DA LI JE DOKAZIVAN POTRIBNO?

ODGOVOR

Dva prosjaka potucali su se od nemila do nemila, iako je bila zima, niko nije htio da ih primi. Šteta, bili su prinudjeni da se zavuku na kraju selu u jednu kamaru slame. Imali su samo jednu mrežu za hvatanje ribe, pa su se pokrili njome. Sutradan kada su se probudili dopola smrznuti, kaže jedan drugom: "Turi prst napolje kroz mrežu i vidi da li je naplozila zima?"

MALO STATISTIKE

Subotičke novine pod naslovom "Malobunjevački Subotici" između ostalog objavile su da u Subotici ima 1042 magarca, a ukupno 16.383 marve. Mi smo lino da su Subotičke Novine pogrišile, jer taj broj je premalen, ako se uzme u obzir da u Subotici ima oko 100.000 stanovnika.

("Bunjevačko žackalo", 7. ožujka 1991.)

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS

PRIVATNO POGREBNO PREDUZEĆE

FUNERO

- Subotica, Karađorđev put 1 telefon: (danonoćno) 51-514
- Bajmok, JNA 3 (u cvečari „Mariška,“) telefon: 762-024 (danonoćno)
- Palić, Jo Lajoš 18 (u cvečari „Orhideja,“) telefon: 752-759
- Horgoš, Borisa Kidriča 7, telefon (danonoćno): 792-202
- Novi Kneževac, Maršala Tita 16 telefon: 0230/83-417

Kutak slude

Tko je dobio više batina?

Urnebesno događanje mitinga tzv. obezglavljenih pristalica zaljubljenih u vođu nam Miloševića, vođenih smišljeno, a pod izgovorom novčano, iz lijevog, kontra kuta, završio se u utorak 24. prosinca velikom naše prilike gotovo tradicionalnim, uličnim dijeljenjem demokratskih batina u vidu uvjeravanja motkama, palicama & ostalim krutim predmetima. Gubitnici, šačica razularenih dovedena iz, za ovu priliku specijalno unutrašnjosti, dobili su u, značajnoj mjeri više, batina. Međutim, prilikom ima puno tzv. utvrditelja & lovaca na istine, nitko nije točno utvrdio tko je dobio više. Stoga su se demanti prebijenih iz različitih gradova, ali i sela, rijedali u novinama. Nadmetanja u glumi veće žrtve tugaljivo povlačila pred svečarskom raspoloženjem uoči dočeka Nove godine. Zbog vjerojatno zato da bi Netko u tome ipak iz prikrajka uživao.

BUNJEVAČKE NARODNE PRIPOVITKE

Zabilježio i obradio: Balint Vujkov

Nije svinjar kazo

Bio jedan zdravo bogat kralj. Atar kraljevski dugačak ko gladna godina, a pamet u kralja ko vr slomljene igle. Imo on sina jedinka, u tog pamet kratka i plitka. Baš je kraljevski sin, al niko neće da se sigrat š njim. Kome mož bit taj neće, a ima ko mora. Kraljev svinjar imo sinčića, deran okoprcan, na sve kuražan, a pamet oštra u njeg ko brijač. Stari kralj naredi svinjarčiću da se mora sigrat š njegovim sinom. A svinjar se misli: pa nije to ništa gore, ta i sa svinjima kraljevskim se mora dučit i mučit.

U niko doba dana kralj se išeto do svinjarčića, ne vidi sina rodenog i jedinog, pa pita:

- Šta radi onaj moj?

- Vašeg pristolja naslidnik? Šta bi drugo s tom njegovom pamećom - naio se slamurine, napio se vodurine, pa hrće.

Matori sve od zemlje otskače tako da je zapinušio:

- Šta je on tebi - vo?

- Svitla kruno kralju, da niste vi izrekli, ja nikad ne bi smio kazat.

Pripovijedao: Roko Stantić, Đurđin

Paor ne ostaje dužan

Paor čovik izno na pecu malo rane, žena živine i jaja, pa savitavilo malo novaca, a kuća potribna svega i svačega, a prvo mu treba kupi branu. Od posla nikad dosta dana sirotom paoru čoviku, čovik novci nisu sastavili, zadržo se na peci, pa sad trče po varoši i sirotom sve misli di bi i kako bi, na šta će imat dovotka na šta neće. Paor tako, a branu svakako mora kupit, pa se tako zazoco i nije ni ostao nije ušo u gvoždaru već u pateku.

- Faljen Isus, gospodaru, imate l dobri brana?

Patekar bio niki na kratko nasaden, pa oma zazoljio:

- Napolje!

Paor onda samo digo oči, čovik se ko počo budit i kad je vidi je zapo, on će lipo:

- Proščavajte gospodaru, o di sam se ja zabunio?!

- Napolje!

Šta će, kad vidi da s patekarom ne mož razumno, a u tu kući, on lipo napolje i kako je red, još kaže:

- Pa, onda zbogom, gospodaru.

On lipo, a u onog ušo bis, pa potrč za paorom:

- Mu-mu! Mu-mu!

Još i na vrata stao, pa za čovikom:

- Mu-mu!

A ovaj kad se dovatio sokaka:

- Gospodaru, kako to - branu nemate na prodaj, a volova i...

Pripovijedao: Andrija Dulić, Subotica, rođen 13. svibnja 1914.